

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

EVLİ KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Didar KARAKAŞ

Samsun

Aralık - 2018

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

EVLİ KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ EVLİLİK UYUMUNA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Didar KARAKAŞ

Danışman

Doç. Dr. Birsen ALTAY

Samsun

Aralık - 2018

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Didar KARAKAŞ tarafından Doç. Dr. Birsen ALTAY danışmanlığında hazırlanan Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından 28/12/2018 tarihinde yapılan sınav ile Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Üye : Doç. Dr. Birsen ALTAY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Danışman)

Üye : Doç. Dr. Gülay YILMAZEL

Hitit Üniversitesi

ONAY

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

.... / /.....

Prof. Dr. Ahmet UZUN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca tez çalışmamın planlanması ve yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen, bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım danışman hocam Sayın Doç. Dr. Birsen ALTAY'a,

Yüksek lisans derslerim boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım hocam Sayın Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI' ya,

Çalışmam boyunca yardım ve desteklerini esirgemeyen değerli arkadaşlarım Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilimdalı araştırma görevlilerine,

Bu günlere gelmemde en çok emeği olan, her zaman yanımda olan canım annem Huriye Hülya KARAKAŞ'a ve canım babam Şeyhattin KARAKAŞ'a, gözümden bile sakındığım kardeşlerim Yunus KARAKAŞ' a ve Emre KARAKAŞ' a çok teşekkür ederim. İyi varsınız...

Bu tez Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü tezleri destekleme projeleri kapsamında PYO.SBF.1904.17.013 kodlu proje olarak desteklenmiştir.

ÖZET

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi

Amaç: Bu araştırma, Samsun Atakum Aile Sağlığı Merkezlerinde evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumuna etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Materyal ve Metot: İlişki arayan tanımlayıcı araştırma ilkelerine uygun olarak yapılan bu çalışma, Samsun Atakum Aile Sağlığı Merkezlerinde 01 Ağustos - 01 Kasım 2017 tarihleri arasında aile sağlığı merkezine gelen ve çalışmaya katılmaya gönüllü toplam 404 evli kadın ile yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak; “Tanıtım formu”, “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,92)” ve “Evlilik Uyum Ölçeği (Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,80)” kullanılmıştır. Araştırma verileri değerlendirilirken; Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. Nicel veriler ortanca (min-max) şeklinde sunulurken, nitel veriler frekans (yüzde) şeklinde sunulmuştur.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması $34,8 \pm 8,1$ (min-max=18-49) yıldır. Tüm kadınların toplumsal cinsiyet rol tutumları ölçeği toplam puan değeri $147,0 \pm 18,1$ olup, kadınların eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Evlilik uyum ölçeği toplam puan değeri ise $44,7 \pm 9,4$ olup, kadınların evliliklerinin uyumlu olduğu belirlenmiştir. Kadınların toplumsal cinsiyet rol tutumları ile evlilik uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,235$; $p<0,001$). Evlilik uyumu toplam puanı ile kadın cinsiyet rolü ($r=0,141$; $p=0,005$), evlilikte cinsiyet rolü ($r=0,172$; $p<0,001$), geleneksel cinsiyet rolü ($r=0,288$; $p<0,001$), erkek cinsiyet rolü ($r=0,231$; $p<0,001$) arasında zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

Sonuç: Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları ve bu eşitlikçi tutumun evlilik uyumu ile ilişkisi olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda kadınlara toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumların kazandırılması ve evlilik uyumunun artırılmasına yönelik farkındalık ve eğitim çalışmaları önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet rol tutumu; evlilik; evlilik uyumu; kadın

Didar KARAKAŞ, Yüksek Lisans Tezi

Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Samsun, Aralık-2018

ABSTRACT

The Impact on the Marital Adjustment of the Gender Role Attitudes of Married Women

Aim: This research was carried out with the aim of determining the relation between gender role attitudes of married women and their marital adjustment, in family health centers in Atakum / Samsun.

Material and Method: This study, performed in accordance with descriptive research principles looking for a relationship, was conducted with a total of 404 women from 01 August-01 November, 2017 in family health centers in Atakum / Samsun. As for data collection tools, "Personal Information Form", " Gender Roles Attitude Scale (Cronbach Alfa Reliability Coefficient 0.92) " and " Marital Adjustment Scale (Cronbach Alfa Reliability Coefficient 0.80) " were used. Kruskal Wallis and Mann Whitney U tests were used to evaluate research data. Quantitative data was presented in the form of a median (min-max), while qualitative data was presented in terms of frequency (percent).

Results: The average age of the participants was $34,8 \pm 8,1$ (min-max = 18-49). The average of the women' gender role attitudes scale was $147,0 \pm 18,1$ and the women had an egalitarian attitude. Marital adjustment total score was $44,7 \pm 9,4$ and their marriages were found adjusted. There was statistically significant relationship between gender role attitudes of women and marital adjustment status ($r=0,235$; $p<0,001$). There was a weak relationship between the marital adjustment score and the female gender role ($r = 0,141$; $p = 0,005$) and gender role in marriage ($r=0,172$; $p<0,001$) and traditional gender role ($r=0,288$; $p<0,001$) and male gender role ($r=0,231$; $p<0,001$).

Conclusion: Women were found to have an egalitarian attitude on gender roles and this egalitarian attitude was related to marital adjustment. Proposals have been developed to provide equitable attitudes towards gender roles and to give education to raise marital adjustment in line with the results of the research.

Keywords: Gender role attitude; marriage; marriage adjustment; women

Didar KARAKAŞ, Master's Thesis
Ondokuz Mayıs University - Samsun, December-2018

SİMGELER ve KISALTMALAR

EUÖ	: Evlilik Uyum Ölçeği
F	:Varyans Analizi Test İstatistiği
KW	:Kruskal Wallis Test İstatistiği
r	:Spearman Korelasyon Katsayısı
t	:Bağımsız Örnekler t Test İstatistiği
TCRTÖ	:Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	:Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	v
SİMGELER ve KISALTMALAR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Soruları.....	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Cinsiyet Ve Toplumsal Cinsiyet: Temel Tanımlar	4
2.1.1. Cinsiyet (Sex)	4
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender).....	4
2.1.3. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Farklılıkları.....	4
2.1.4. Cinsiyet Ayrımcılığı	5
2.1.5. Toplumsal Cinsiyet Esitliği (Gender Equality)	6
2.1.6. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği	6
2.1.7. Cinsiyet Kalıp Yargıları.....	7
2.1.8. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	8
2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algının Oluşmasında Etkili Olan	8
2.2.1. Aile.....	9
2.2.2. Oyun ve Oyuncaklar	9
2.2.3. Okullar, Öğretmenler ve Ders Kitapları	9
2.2.4. Kardeş ve Arkadas Grupları	10
2.2.5. Kitle İletişim Araçları	10
2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini İle İlgili Kuramlar	10
2.3.1. Psikanalitik Kuram	11
2.4.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	11

2.4.1. Bilişsel Gelisim Kuramı	12
2.4.1. Toplumsal Cinsiyet Seması	13
2.4. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinde Toplumun Bilinçlendirilmesinde	13
2.5. Evlilik ve Evliliğin Tanımı.....	14
2.5.2. Evlilik Uyumu.....	15
2.5.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	16
2.6. Aile Süreçlerinin Sağlıklı Gelişiminde Hemşirelerin Rolü.....	17
2.7. Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki.....	18
3. MATERYAL VE METOT	19
3.1. Araştırmanın Şekli	19
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	19
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	19
3.3.1. Araştırmanın Evreni.....	19
3.3.2. Araştırmanın Örneklemi	19
3.4. Araştırmanın Değişkenleri	21
3.4.1. Bağımlı Değişkenler	21
3.4.2. Bağımsız Değişkenler	21
3.5. Veri Toplama Araçları	21
3.5.1. Tanıtım Formu	21
3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ).....	21
3.5.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ).....	23
3.6. Verilerin Toplanması	23
3.7. İstatistiksel Analiz.....	24
3.8. Araştırmanın Etik Yönü	24
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	24
4. BULGULAR	25
5. TARTIŞMA.....	38
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	44
6.1. Sonuçlar.....	44

6.2. Öneriler	45
KAYNAKLAR	46
Ek-1 Tanıtım Formu.....	53
Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği	56
Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği (devamı).....	57
Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği (devamı).....	58
Ek-3 Evlilik Uyum Ölçeği	59
Ek-3 Evlilik Uyum Ölçeği (devamı)	60
Ek-4 Etik Kurul Raporu	61
Ek- 5 Kurum İzni	62
Ek-6 Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İzni	64
Ek-7 Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) İzni	65
ÖZGEÇMİŞ	66

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Biyolojik bir temeli olan “cinsiyet” (sex) kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği, mevcut bulunan genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri kapsayan demografik bir kategoridir (Saraç, 2013; Butler, 2016; Dökmen, 2017; Uzun ve ark., 2017). Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı ise; kadınlara ve erkeklere farklı zamanlarda, farklı coğrafyalarda toplumsal ve kültürel olarak yüklenen anlamları, rol ve sorumlulukları, beklentileri ifade etmektedir (Saraç, 2013; Demirgöz Bal, 2014; Butler, 2016; Dökmen, 2017; Uzun ve ark., 2017). Rol ve sorumluluklar yer ve zamana göre değişebilir. Anlamsal olarak paralellik söz konusu olduğundan dolayı bu iki terim sıklıkla birbirine karıştırılmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasında görülen farklılıkların biyolojik temelli mi yoksa kültürel temelli mi olduğunun karıştırılması, aslında her ikisinin etkisinin bir sonucu olmasından kaynaklanmaktadır. Cinsiyet terimi biyolojik kökenli olup, kadın ve erkek olarak iki sınıflamadan oluşur. Doğum anından hatta öncesinden cinsiyet organlarına yönelik bir cinsiyet kimliği kazanılır. Bu süreçte kimliklerinin renginden başlayarak bazı değerler henüz bu yaşta işletilmeye başlar (Dökmen, 2017). Toplumsal cinsiyet terimi ise toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılık gösteren dinamik bir süreçtir. Toplumsal değerlere yönelik bireylerin nasıl algılandıklarının ve nasıl davranması gerektiğine yönelik yüklenen anlamlardır. Toplum tarafından kadınlar ve erkeklere yönelik oluşturulan bu değerler rol kavramlarını oluşturmaktadır (Erkaya ve Yeşilçiçek Çalık, 2015; Butler, 2016; Dökmen, 2017).

Rol; sosyolojik bir terim olmakla birlikte, kişinin yer aldığı konumu, sorumlulukları ve diğer konumdaki kişilerle var olan etkileşimini yöneten kurallar bütünü olup içerisinde; annelik, babalık, öğrencilik gibi farklı roller bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri ise kadınlara ve erkeklere verilen, toplum tarafından oluşturulan cinsiyet farklılıklarını ifade etmek için kullanılan kalıplaşmış değer yargılarıdır. Toplum tarafından kadına yönelik uygun düşünülen davranışlar kadınsı (feminen), erkeğe yönelik uygun düşünülen davranışlar ise erkeksi (maskülen) cinsiyet rolleridir. Diğer bir tanımla toplumun, kadınlar ve erkeklerden cinsiyetle ilişkili olarak beklentileridir (Dökmen, 2017). Bu konuda yapılan çalışmalara göre toplumsal cinsiyet rolleri açısından kadın ve erkek arasında özellikle toplumsal, aile, evlilik, iş yaşamı, ekonomi ve siyaset alanlarında farklı bakış açılarının olduğu belirtilmiştir. (Ersoy, 2009; Çelik ve ark., 2013; Saraç,

2013). Kadınlardan, aile bütçesine katkı sağlaması için çalışma hayatına girmesi beklenirken; erkeklerden iş ve sosyal yaşamda başarılı olmaları, statü olarak yüksek bir seviyede olmaları “ailenin ekmeğini kazanma rolünü” yerine getirmesi beklenir (Dökmen, 2017).

Toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen faktörler arasında kitle iletişim araçları, çoğunlukla televizyon, kurulan arkadaşlıklar, ders kitapları, dergiler ve aile yer almaktadır. Özellikle evlilik kurumuyla bir araya gelen aile faktöründe, kadın ve erkeklerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet tutumları toplumsal cinsiyet rollerini belirleyen, gözardı edilmemesi gereken önemli faktörlerden biridir. Evli bireylerin sahip oldukları bu roller de evlilik ilişkilerine olumlu ya da olumsuz şekilde yansiyarak evlilik uyumunu etkilemektedir (Dökmen, 2017).

Ekonomik, kültürel, sosyal, hukuksal ve dini kavramlarla güçlenen; kişiler arasında meşru bir birliktelik olarak nitelendirilen, aile hayatının başlangıcını oluşturan, kültürel değer ve normlara uygun bir şekilde toplumun en küçük birimi aileyi oluşturan sistem evlilik olarak ifade edilir (Canatan, 2013). Neslin devamını sağlayan, bireylerin birbirlerine ve çocuklarına verdikleri sözlere bağlılıklarını üstlenen, kültürden kültüre farklılık gösterebilen, evrensel bir sistemler bütünüdür (Çelik ve Tümkaya, 2012). Evlilik uyumu ise, eşlerin karşılıklı iyi bir iletişimlerinin olduğu, evlilikleri ve aileleri ile ilgili sorunlarda ortak bir dil ile çözümlene yapabilen çiftlerin evliliği olarak adlandırılmıştır (Erbek ve ark. , 2005). Evlilik uyumu evliliğin niteliğine, evliliğin niteliği ise doyum, uyum ve mutluluk ile ilişkilidir (Tutarel Kışlak ve Göztepe, 2012).

Koydemir ve arkadaşlarının (2005) yaptığı çalışmada eşler arasındaki yaş farkı, çatışmalar, iletişim, aile yapısı, cinsel uyumluluk, eşler arasında empati, kültürel farklılıklar gibi faktörlerin yanı sıra eşlerin kişilik özellikleri, yalnızlık, kaygı gibi psikolojik özelliklerinin evlilik uyumunu etkilediği görülmektedir.

Evlilik uyumu eşler, aile ve toplumu kapsayan bir kavramdır. Eşler arasındaki sorunlarda, birlikte uyum içerisinde etkili bir iletişim kurarak, çatışmaya girmeden çözüm arayışları bulmak, birlikte karar vermek gerekirse destek almak aile yapısını kuvvetlendireceği gibi toplum yapısını da güçlendirir. Öte yandan eşler arasında evlilik uyumunun olmaması aile içerisinde sorunlara yol açacağı gibi, toplum yapısında da bozulmalara yol açar (Williams, 1988). Toplum yapısının güçlendirilmesi, eşlerin

eşitlikçi tutuma sahip olması ile birlikte evlilik uyumlarının artması ile sağlanabilir (Yüksel ve Dağ, 2013).

Bowen ve Orthner (1983) yaptıkları araştırmada eşlerden birinin eşitlikçi tutuma sahip olmamasının evlilik uyumuna negatif etki ettiğini ortaya koymuştur. Eşitlikçi tutuma sahip olmayan kadınların evliliklerindeki mutsuzluklarının arttığı ve evlilik uyumlarının azaldığı görülmüştür (Wilson, 1982). Eşler arasındaki evlilik uyumsuzluğunun bir yansıması olan eşe karşı şiddet, eşitlikçi tutuma sahip olan erkeklerde az sayıda rapor edilmiştir. Öte yandan eşitlikçi tutuma sahip olmayan erkeklerde eşe karşı şiddet daha yüksek bulunmuştur (Crossman ve ark. ,1990). Eşitlikçi tutuma sahip olmayan eşlerde evlilik uyumunun daha düşük olduğu belirlenmiştir (Huber ve Spitze 1983; Davis ve Greenstein 2004; Mickelson ve ark. 2006; Yüksel ve Dağ, 2013).

Literatürde kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumlarına etkisine dair çok az çalışmaya rastlanmaktadır. Eşlerin toplumsal cinsiyet tutumlarının saptanması, evlilik uyumlarını dolayısıyla toplum yapısını etkileyebileceği için önemli olduğu düşünülmektedir. Bu konuda araştırmalar yapılması sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden biri olan toplumsal cinsiyet eşitliği hedefine ulaşma yolunda da katkı sağlayabilir.

Evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumuna etkisinin belirlenmesi amacıyla olan bu çalışmanın literature katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Samsun Mimar Sinan, Ömürevleri ve Türkîş Aile Sağığı Merkez inde evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumuna etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Soruları

1. Araştırmaya katılan kadınların tanımlayıcı özellikleri nelerdir?
2. Araştırmaya katılan kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları nasıldır?
3. Araştırmaya katılan kadınların evlilik uyumu durumları nasıldır?
4. Araştırmaya katılan kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile evlilik uyumu durumları arasındaki ilişki nasıldır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Cinsiyet Ve Toplumsal Cinsiyet: Temel Tanımlar

2.1.1. Cinsiyet (Sex)

Cinsiyet (sex); kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği, mevcut bulunan genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri kapsayan, biyolojik yönü bulunan, dünya üzerindeki tüm insanları kadın ve erkek olarak ikili sınıflamaya karşılık gelen bir terimdir (Saraç, 2013; Butler, 2016; Dökmen, 2017; Uzun ve ark., 2017).

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)

Toplumsal cinsiyet (gender) terimi; zamana, coğrafyaya, kültüre göre değişiklik gösteren, kadınlara ve erkeklere yüklenen rol ve sorumlukları, beklentileri ifade eden insanların oluşturmuş olduğu bir kavramdır (Saraç, 2013; Demirgöz Bal, 2014; Butler, 2016; Dökmen, 2017; Uzun ve ark., 2017). Bu terim ilk kez Robert Stoller'in "Sex and Gender" (Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet) kitabında kadınlık ve erkeklik durumlarını birbirinden ayırmak için kullanılmıştır. Ann Oakley ise 1972 yılında Sex, Gender and Society (Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet ve Toplum) adlı kitabında cinsiyet, kişilik, zeka arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl öğrenildiğine de açıklık getirmeye çalışmıştır (Ecevit, 2011).

2.1.3. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Farklılıkları

Cinsiyet farklılıkları, bireyin doğumundan itibaren biyolojik olarak getirilen, değiştirilmemiş, kalıcı ve öğrenilmemiş olan özellikler açısından kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise, cinsiyet farklılıklarının tam tersine öğrenilen, bireyin doğuştan getirmediği, sosyalleşme süreci içerisinde kazandığı ve kültürden kültüre değişikliklerin gözlenebileceği insanlar arasındaki farklılıklardır (Saraç, 2013; Dökmen, 2017).

Cinsiyet terimi ve toplumsal cinsiyet terimi arasında farklılıklar bulunmaktadır. Temel farklılıklara bakıldığında; toplumsal cinsiyet terimi kavramı, sosyokültürel olup süreç içerisinde değişiklik gösterirken; cinsiyet terimi değişiklik göstermez (Erkaya ve Yeşilçiçek Çalık, 2015; Butler, 2016; Dökmen, 2017). Cinsiyet doğal bir yapıya sahipken, toplumsal cinsiyet kavramı insanların icat ettiği bir yapıya sahiptir (Saraç, 2013). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet teriminin birbirinden bağımsız olmadığı, toplumun belirlediği roller

ve beklentilerin cinsiyete göre yani bireyin biyolojik yapısına göre belirlendiği görüşü de mevcuttur (Saraç, 2013; Dökmen, 2017).

2.1.4. Cinsiyet Ayrımcılığı

Toplum tarafından oluşturulan toplumsal cinsiyet rolleri ve normlarından dolayı meydana gelen dışlanma, ayrımcılık ve engellenme olayıdır. Eğitim, ekonomik, siyasi ve toplumsal alanlarda kaynaklara erişimde kadınların ve erkeklerin eşit olarak yararlanamamasıdır. Erkek egemen toplumlarda kadına yüklenen cinsiyet rollerinden dolayı, kadınların bu mekanizmalara erişiminde kısıtlılıkların yaygın olduğu ve kadınların sosyal, kültürel, politik ve ekonomik alanlarda konumunun daha düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Çünkü toplum algısında kadın daha güçsüz, daha hassas ve erkek tarafından korunması gerektirir. Bu kalıp yargılardan dolayı da kadınlar kaynakların kullanımını açısından geri planda tutulmaktadır (Akın, 2007; Saraç, 2013; Dökmen, 2017).

Toplumun kadın algısı; kadınların duyarlı, hassas, kibar, kırılabilir, duygulu ve fedakarlık sıfatları ile tanımlanırken, bu sıfatlara yönelik kadınların uygun davranması beklenir. Bu durumda toplumsal cinsiyete göre, kadının en önemli rolü çocukların bakımını yapmak ve ev işleri ile ilgilenmek olur. Ayrıca kadınlar sosyal yaşam, kıyafet kısıtlaması, evlilik yaşı, boşanma, din ve duygu düşüncelerini ifade edebilmesinde maruziyet yaşamaktadırlar. Tüm bu durumlar kadınların toplumda daha pasif ve edilgen bir konumda olmalarını sağlamıştır (Saraç, 2013).

Cinsiyet ayrımcılığını inceleyen sosyolojik yaklaşımlar; fonksiyonalist, çatışma, feminist ve etkileşimci yaklaşımlardır. Fonksiyonalist yaklaşımda fonksiyonalistler, cinsiyet ayrımcılığını iki grup halinde ele almışlardır. İlk grupta, ailelerde uzmanlaşmış rollerin oluşmasında, kadınlar ve erkeklerin eğitimlerinin sağlanmasında geleneksel iş bölümünün etkili olduğu tartışılmakta, toplumun oluşturduğu cinsiyet rolleri ile birlikte cinsiyet ayrımcılığının meydana geldiği belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. İkinci grup ise, mevcut sosyal koşullar altında toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden tanımlanmasını tartışmakta, yapılacak olan değişikliklerin cinsiyet ayrımcılığının tümüne yansımayaacağını ve buna yönelik olarak başarı sağlanması adına kadına yönelik cinsiyet rollerinin yeniden yapılandırılmasını, kurumlarda buna yönelik değişiklikler yapılmasının gerekliliğini savunmaktadırlar. Çatışma yaklaşımı, cinsiyet ayrımcılığının kadınlar ve erkekler arasındaki güç farklılıkları ve çatışmasına

bağlı olduğunu tartışmaktadır. Güç, başkaları üzerinde baskı kurma durumu olup, ekonomik kaynaklardan oluşmaktadır. Erkek egemen toplumlarda evdeki parasal kaynakların sağlayıcısı erkek olduğundan cinsiyet ayrımcılığının olduğu vurgulanmaktadır. Feminist yaklaşım, toplumlarda bireye güç kazandıran konumlar içerisinde kadınların alt statüde temsil edildiklerini ve bu durumun kadınların aile işlevlerine yansıdığını tartışmaktadır. Etkileşimci yaklaşım, toplum tarafından oluşturulan cinsiyet rollerinin sosyalleşme sürecinde nasıl oluştuğunu ve bu doğrultuda toplumun kadınlar ve erkeklerden beklediği tutum ve davranışları açıklamaya çalışmaktadır (Demirbilek, 2007).

2.1.5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Gender Equality)

Eşitlik, bireylerin özgürce duygu, düşünce ve yeteneklerini uygulayabildikleri toplumsal ortamın olması, tüm kaynaklardan bütün insanların eşit oranlarda yararlanabilmesi ve bu ortamı engelleyecek durumların ortadan kaldırılması olarak tanımlanır (Demirgöz Bal, 2014). “Toplumsal cinsiyet eşitliği” bireylerin aynı öze sahip olmaları, kadın erkek fark etmeksizin bu eşdeğerliliği toplumsal yaşam içerisinde de korumaları, aynı fırsat, imkan ve kaynaklardan yararlanmaları, cinsiyet kimliğinden dolayı herhangi bir kısıtlılığa uğramamasıdır (Aydın Yılmaz, 2015; İçli, 2018). “Toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramı 1979 yılında “Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” nin (CEDAW) onaylanması ile uluslararası bir norm haline gelmiştir. Bu sözleşmede kadınlara yönelik yapılan kısıtlılıkların ne olduğunun uluslararası yasa düzeyinde tanımlanması ve bu durumun insan hakları ihlali olarak belirtilmesi adına sözleşmeyi onaylayan devletleri bu durumun yok edilmesinden sorumlu tutmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması adına yapılan olumlu ayrımcılık, politika ve programlar ve eşit muamele yaklaşımları bulunmaktadır (İçli, 2018).

2.1.6. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

Eşitsizlik, insanların değiştirilemeyen cinsiyet kimliği farklılıkları dışında, bireylerin tüm kaynakları eşit bir şekilde kullanmalarından doğan, önlenemeyen, adil olmayan farklılıklardır. “Toplumsal cinsiyet eşitsizliği” kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi kaynaklar gibi tüm alanlarda temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, ya da kullanmalarını amaçlayan cinsiyete bağlı olarak yapılan engellemedir. Bu engelleme

başta kadının sağlığı olmak üzere, eğitimi, iş yaşamı, evliliği, sosyal yaşamı gibi bir çok alanda sorunlara yol açmaktadır (Demirgöz Bal, 2014; Kılıçarslan ve Işık, 2016). Bu eşitsizliğin sonucu olarak kadınların güçsüzlüğü, yaratılan dezavantajlı durumlar toplumu güçsüzleştirmektedir (Altun, 2017).

2.1.7. Cinsiyet Kalıp Yargıları

Kunda'ya göre (1999), kalıp yargı, “bir gruba ilişkin bilgi, inanç ve beklentilerimizi içeren bilişsel yapılarıdır” şeklinde tanımlanmıştır. Golombik ve Fivush' a (1996) göre, grupların özelliklerine yönelik olan organize inançlardır. Genellikle üzerinde çok düşünülmeden oluşturulan ve doğruluğu kesin olmayan, kolaylıkla değiştirilemeyen inançlardır. Franzoi (1996) ise; cinsiyet, ırk, meslek gibi farklı gruplardan olan bireylerin kategorileştirilerek aynı özellikleri gösteriyor gibi düşünülmesine “kalıp yargılı düşünme” olarak tanımlanmıştır. İnsanlar, sahip oldukları kalıp yargıları doğrultusunda bireylere genellikle uygunluğu bilinmeyen, genelleştirilmiş tepkiler verirler. Kalıp yargılar içerisinde güçlü bir kategorik kalıp yargı ise cinsiyettir. Franzoi (1996), kadınlar ve erkeklerin göstermeleri beklenen ve toplum tarafından oluşturulan özellikleri toplumsal “olarak adlandırmıştır. Toplum tarafından oluşturulan, kültürden kültüre, zamanla farklılık gösterebilen kadınlar ve erkeklere yönelik oluşturulan rol ve faaliyetlere “cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar” denilmektedir. Bir cinsiyetin diğerine göre daha çok ya da az etkilediği düşünülen özelliklere ise “cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılar“denilmektedir (Dökmen, 2017). Henüz çocukken oluşmaya başlayan cinsiyet kalıp yargıları, erkek ve kadınlara yönelik önyargılar oluşturmakta, bu önyargılarda ayrımcılığa sebep olarak kısıtlılıklar meydana getirmektedir (Saraç, 2013). Kadın ya da erkek farketmeksizin bireylerden tek tip olmaları yönünde baskı uygulanmaktadır. Kadınların bu baskılar altında kalması, özgürce hareket edememesine, kendine bir yol çizememesine ve bazı fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşamasına neden olmaktadır (Dökmen, 2017).

Zamanla cinsiyet kalıp yargıları değişmez ancak kültürden kültüre farklılık ya da benzerlik gösterebilir (Saraç, 2013). Kadın kalıp yargıları bakım verici, duygusal, hassas, fedakar, pasif, edilgen vb. şeklinde bir algı oluştururken, erkek kalıp yargıları bağımsız, daha az duyarlı, güçlü, atılgan vb. şeklinde bir algı oluşturmaktadır (Dökmen, 2017). Kadınlardan ev işi yapması, çocuk bakması, erkeklere bağımlı olmaları, duyarlı, fedakar

olmaları beklenirken, erkeklerden ailesini koruması, evini geçindirmesi, cesur ve güçlü olmaları beklenir (Saraç, 2013).

2.1.8. Toplumsal Cinsiyet Roller

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplum tarafından cinsiyet kalıp yargılarını ve cinsiyet ayrımcılığını yansıtmak için kadınlar ve erkeklere yönelik oluşturulan farklı roller olarak tanımlanır. Toplumun kadınlar ve erkeklerden beklediği kültürel beklentiler olarak da ifade edilmektedir. Erkek için uygun olan davranışlar erkeksi (maskülen), kadın için uygun olan davranışlar ise kadınsı (feminen) cinsiyet roller olarak adlandırılır (Dökmen, 2017). Doğum öncesi kız çocukları için pembe eşyalar ve erkek çocuklar için mavi eşyaların kullanımı ile süreç başlar. Henüz çocukken, toplumun belirlediği roller öğrenilmeye başlanır. Kız ya da erkek olarak etiketlenmenin ardından, bulunulan toplumun kültürel değerlerine yönelik oluşturulan roller öğrenilmeye başlar. Çocuklar sosyalleşme sürecinde kız ya da erkek olarak toplumun belirlediği roller içerisinde kendilerine uygun ya da uygun olmayan özellikleri ayırt etmeyi öğrenirler (Dökmen, 2017). Bu süreçte her iki cinsiyet üzerinde kurulan toplumsal cinsiyet rolleri baskısı bazı sağlık sorunlarının oluşmasına neden olur. Örneğin, erkeklerin üzerinde toplum tarafından kurulan toplumsal cinsiyet rolü olan sürekli güçlü olma, evi geçindirme gibi durumlar kronik stres, depresyon gibi tehditlere yol açmakta; kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet rolünde ise çok çocuk doğurma, çocuk bakımı, ev işlerinden sorumlu olma gibi durumlar kadınlarda düşüklere, kadın üreme sistemi sorunlarına, depresyon gibi risklerin oluşumuna zemin hazırlamaktadır (Akın ve Demirel, 2003). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bakış açısına sahip toplumlarda kadınların mevcut konumları erkeklerin statülerine göre daha düşüktür. Bu durumun sosyal yaşam içerisinde kadınların erkekler ile eşit statülere getirilmesi dünyanın gelişimi ve refahı için önemlidir (Aydın ve ark. , 2016)

2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algının Oluşmasında Etkili Olan Bazı Faktörler

Toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen faktörler arasında kitle iletişim araçları, özellikle televizyon, oyun ve oyuncaklar, okullar, kurulan arkadaşlıklar, ders kitapları ve dergiler ve aile yer almaktadır (Kılıç ve Eyüp, 2011; Dökmen, 2017).

2.2.1. Aile

Toplumun temel yapı taşı olan aile, bireyin toplumsal cinsiyet kimliği kazanmasında en önemli yapıdır. Ailenin içinde yaşadığı toplumun kültürü bireylerin kazanacağı rollerin belirlenmesinde ve bireylerin sosyal olarak yapılandırılmasında önemlidir. Kadın ve erkeklerin nasıl davranacağı, nasıl hareket edecekleri, hangi rolleri üstlenecekleri ilk olarak aile kurumunda öğrenilmeye başlar (Akın ve Demirel, 2003; Powell and Greenhouse, 2010). Dişi ve erkek cinsiyet olarak doğan bireyler, toplumun beklentilerine yönelik rol kazanarak, kız veya erkek çocuk olarak yetişirler (Terzioğlu ve Taşkın, 2008). Toplumun beklentilerinin ve ailenin aldığı eğitim kız ve erkek çocukların toplumsal cinsiyet kimliği kazanmasında önemlidir. Bu şekilde kadınlar ev işleri ile ilgili rolleri ön planda rol olarak kazanırken, erkekler iş ile ilgili rolleri aile rollerinden daha öncelikli olur (Powel and Greenhouse, 2010).

2.2.2. Oyun ve Oyuncaklar

Oyuncak seçiminde aileler, toplumun kültürel yapısından etkilenirler. Toplumun belirlediği toplumsal cinsiyet rollerine göre oyuncak seçimi çocuğun cinsiyet kimliği kazanmasında etkilidir. Ailenin seçim yapacağı oyuncaklar, oyun, oyun arkadaşı faktörleri, kız ya da erkek çocukların cinsiyet rolü gelişimi arasında kuvvetli bir bağ olduğu bilinmektedir (Güder ve Alabay, 2016).

2.2.3. Okullar, Öğretmenler ve Ders Kitapları

Eğitim sistemi gerek sunulan eğitim iklimi, eğitimde kullanılan kitaplar açısından gerekse öğretmenlerin davranış biçimleri ve yönlendirmeleri açısından çocukların toplumsal cinsiyet kimliklerinin gelişiminde kilit rol oynamaktadır. Okullar, eğitim materyalleri ve öğretmenlerin tutumları toplumun oluşturduğu toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıplarını öğrencilere aktarımını sağlar (Tan, 2000). Yeniden üretimin hangi bilgiler ve değerler içerisinde aktarılacağı, hangilerinin müfredatta yer alacağı eğitim politikaları aracılığı ile belirlenir (Apple, 2014). Ders kitapları ve eğitimde kullanılacak olan materyaller, toplumsal rollerin, kimliklerin oluşmasında önemli rol oynar. Örneğin ders kitaplarında kız çocuklarına yönelik erkeklere daha bağımlı, pasif, duygusal olmaları yönünde cinsiyetçi kalıp yargılar oluşturulurken, erkek çocuklarına güçlü, başarılı, cesur cinsiyetçi kalıp yargıları aşılanmaktadır (Esen ve Bağlı, 2003). Bu durum her iki cinsiyetinde yeteneklerini ve kendilerine olan güvenlerini olumsuz yönde etkilemektedir

(Wolffensperger, 1991). Böylece ders materyalleri ataerkil düşüncelerin yeniden üretimine dolaylı ya da dolaysız olarak katkı sağlayabilir veya eşitlikçi tutum gelişmesinde rol oynayabilir (Sayılan, 2012). Her ne kadar öğretmenlerin eşit davrandığı düşünülse de kız ve erkek çocuklarına karşı olan tutum farklıdır. Bu durumda öğrencilerin gelişim sürecine olumsuz olarak yansımaktadır (Duffy ve ark., 2001).

2.2.4. Kardeş ve Arkadaş Grupları

Kardeş ve arkadaş grupları çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerdendir. Aileler ilk çocuklarını yetiştirirken toplumsal cinsiyet tutumlarını daha baskın şekilde çocuklarına aktarırlar. Küçük kardeşler büyük kardeşlerinden bu tutum ve davranışları kardeşlerini rol model olarak gördükleri için kazanırlar. Çocuğun cinsiyetine göre arkadaş gruplarında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları etkilenir. Bu dönemde kızlar kendi içinde, erkekler kendi içinde oyunlar oynar. Ve oynadıkları oyunda cinsiyete göre kız ya da erkek oyunu olarak etiketlenir (Burt ve Scott, 2002; Dökmen, 2017).

2.2.5. Kitle İletişim Araçları

Dünya hakkında bilgi kaynağı olan, yaşamımızın merkezinde yer alan kitle iletişim araçları ve medya; insanların algı, tutum ve davranışlarına büyük ölçüde yön veren, istenilen şekilde bilginin aktarımını sağlayan ve toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen en önemli faktörlerdendir. Basın organları, dergiler, kitaplar sinema vb. bazı kitle iletişim araçları olup bunlar içinde etkisi en büyük olan televizyondur (Uluyağcı ve Yılmaz, 2007; Dökmen, 2017).

Medya; kadınları belli sınırlar içerisinde gösterirken, var olan eşitsizliğin yeniden üretildiği bir yapıya sahiptir. Kadınlar belli yaşam tarzları ile sınırlanır. İyi anne, uyumlu eş ya da güzel kadın olarak gösterilmektedir. Erkekler ise kahraman, güçlü, başarılı rollerle empoze edilmektedir. Bu durum özellikle yetişkinler ve çocuklarda toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında olumsuz etkiye sebep olmaktadır (Uluyağcı ve Yılmaz, 2007; Çağlar, 2014; Erzurum, 2014; Dökmen, 2017).

2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Kuramlar

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili kuramlar, cinsiyetler arası farklılıkların açıklanması ve toplumsal cinsiyetin kazanımına ilişkin olmakla birlikte birbirini tamamlayan, aynı davranışın farklı yönlerine ışık tutan kuramlardır. Bunlar; psikanalitik

kuram, sosyal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve toplumsal cinsiyet şema kuramıdır (Dökmen, 2017).

2.3.1. Psikanalitik Kuram

Sigmund Freud'un görüşlerine dayalı olan bu kuram, toplumsal cinsiyetin gelişimine ilişkin olan ilk kuramsal açıklamalardan biridir. Bu kuramda toplumsal cinsiyetin kazanılmasında üç dönem olduğu belirtilmektedir. Bu dönemler; çocukların cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönem, farklılıkları anlamaya başladıkları dönem ve ödipal dönemdir. İlk dönem 0 ay- 3,5 yaş arası dönemi içermekte olup, kız ve erkek çocuklarının toplumsal cinsiyet ile ilgili deneyimleri aynıdır. Erkek çocuklar penisleri ile bağlantılı olarak erkek anatomisine sahip olup, anneleri ile karşı cins ilişkisi içerisindedir. Kız çocukları ise iki cinsiyetli olup (Dişilik organı olarak vajina, erkeklik organı olarak ise klitoris), yaşamın henüz başında klitoris ile bağlantılı olarak erkeksidirler ve anneleri ile ilişkisi karşı cins ilişkisi yönündedir. Sonuç olarak ilk dönemde kız ve erkek çocuklarının toplumsal cinsiyetleri erkeksidir. İkinci dönem cinsiyet farklılıklarının anlaşılmaya başladığı 3-5 yaş arası dönemdir. Bu dönemde kız ve erkek çocukları sadece erkek cinsiyetini bilirler. Bu dönemdeki çocuklara göre cinsiyet farkı penise sahip olmak ya da olmamaktır. Freud'a göre kız çocuklar bu dönemde penise sahip olmadıkları için hayal kırıklığı yaşayıp, annelerine öfke duyarlar. Ve ilgileri annelerinden babalarına doğru geçer. Erkek çocuklar ise kızların penise sahip olmadıklarını ve birgün onların da bu kaybı yaşayacakları korkusunu taşırlar (Kastrasyon anksiyetesi). Ayrıca cinsel ilgilerini annelerine yöneltirlerse babalarının onları kastre (hadım) edeceğinden korkarlar. Üçüncü dönem olan ödipal dönemde ise erkek çocuklar kastre olma korkusundan dolayı babaları ile özdeşleşirler. Böylece ödipal çatışmanın çözülmesi ile süperego da gelişir. Kız çocukları babaları ile ilişkileri içerisinde pasif, kadınsı bir şekilde davranıp bebek sahibi olmayı isterler. Erkek çocuklardaki gibi kastre korkusu olmadığından anneleri ile özdeşleşmeyip, annelerini penisi olmadığı için zayıf görürler. Freud'a göre bu nedenle kadınlar cinsel ve ahlaki yönden erkekler kadar gelişmemişlerdir (Lindsey, 1990; Staggenborg, 1998; Dökmen, 2017).

2.4.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramında “edimsel koşullanma” ve “model alma ve taklit” olmak üzere iki öğrenme şekli üzerinde durulur (Bandura, 1997). Edimsel koşullanmada,

cinsiyetine uygun davranışlarda bulunan çocuk ödüllendirilir ve bu davranış tekrarlanmak üzere davranış dağarcığına eklenir. Cinsiyetine uygun davranmaz ise cezalandırılarak, kaçınılan davranış olur ve davranış dağarcığına dahil edilmez. Model alma ve taklitte ise izlenen figürler model alınarak taklit edilir. Kız çocuklar genellikle annelerini, erkek çocuklar ise genellikle babalarını model alarak taklit ederler. Ayrıca dolaylı olarak da öğrenme söz konusu olur. Çevrelerindeki kişilerin hangi davranışlarının ödül ya da ceza aldıkları gözlemleyerek sosyal geribildirim ile çocukların gelecekteki davranışları şekillenir. Örneğin, babası araba tamir işi ile uğraşırken yardım etmek isteyen kız çocuğunu babası uygun olmadığı için uzaklaştırırsa daha sonra kız çocuğu babasına yardım etmeye istekli olmayacaktır. Anne babalarını ve çevrelerindeki kişileri gözlemleyerek model alıp taklit yapan çocuklar televizyon, kitap gibi kitleiletişim araçlarından da figürleri model alıp taklit yapabilirler (Lindsey, 1990; Bandura, 1997; Staggenborg, 1998; Dökmen, 2017).

2.4.1. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget'in bilişsel gelişim kuramına dayanan bir kuramdır. Bu kuram ile Kohlberg toplumsal cinsiyetin gelişiminde bilişsel yaklaşım sunarken, çocukların bilişsel olarak olgunlaştıklarında kendilerini kadın ya da erkek olarak sınıflandırıp, kategorilerine uygun davranışlar gösterdiklerini belirtir. Çocuğun kadınsı ya da erkeksi olmayı istemesi ödüllendirileceğinden kaynaklanmayıp, kendisini kız ya da erkek olarak kimliklemesinden ileri gelir. Bu kuarama göre toplumsal cinsiyet rol gelişimleri üç dönemde oluşur. Cinsiyeti etiketleme (gender labeling) dönemi, yaklaşık 2 - 3,5 yaşları arasında gözlemlenir. Bu dönemde çocuklar bir cinsiyete sahip olduklarının farkına varırlar. Önceleri kız ya da erkek olmak bir isim sahibi olmak gibidir. Ancak cinsiyetlerinin değişmezliği ve kalıcılığının farkında değillerdir. Cinsiyetin kararlılığı (gender stability) dönemi, yaklaşık 3,5 - 4,5 yaşları arasında gözlemlenir. Bu dönemde çocuklar cinsiyetin sürekliliği konusunda farkındalıkları olsa bile fiziksel özelliklerden etkilenebilirler. Örneğin, bir kız çocuğunun saçını kesildiğinde erkek çocuk olacağını düşünebilir. Cinsiyetin değişmezliği dönemi (gender consistency), 4,5 - 7 yaşları arasında gözlemlenir. Bu dönemde çocuklar, cinsiyetin değişmezliği ilkesini kazanarak, fiziksel özelliklerden etkilenmezler. Cinsiyetin fiziksel özellikler, dış görünüşten farklı olduğunu ne olursa olsun cinsiyetin değişmediğini kavrarlar. Cinsiyetlerine uygun davranışları

ödüllendirilecekleri için değil de cinsiyetleri ile uyumlu olduğunu düşündükleri için yaparlar (Staggenborg, 1998; Dökmen, 2017).

2.4.1. Toplumsal Cinsiyet Şeması

Toplumsal cinsiyet şeması kadın ve erkek özelliklerinin algılanmasında ve işlenmesinde kültür tarafından oluşturulan temel çerçevedir. Sosyal öğrenme ve bilişsel gelişim kuramının görüşlerini birleştiren, Sandra Lipsitz Bem'in ileri sürdüğü bir kuramdır. Cinsiyetleri sınıflandırmanın, çocuğun tüm bilgisini, kültürün kadın ve erkek tanımlarına göre kodlamaya ve organize etmeye hazır olduğundan kaynaklandığını ileri sürer (Bem, 1981).

Çocuklar toplumsal cinsiyet şemasına yönelik olarak gelen bilgileri işler. Bilgiyi bu şemaya göre işlemek ise davranışları “kadınsı” ve “erkeksi” olarak sınıflandırmaya yol açar. Cinsiyet ile ilgili olmayan durumlar bile bu sınıflandırmaya sokulur. Örneğin; “nazik” ve “bülbul” gibi özellikler kadınsı sınıflamaya, “atılgan” ve “kartal” gibi özellikler ise erkeksi sınıflandırmaya dahil olur. Böylece çocuklar durumlar ve olayları bu şemaya göre algılayıp işlemeyi öğrenirler (Dökmen, 2017).

2.4. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinde Toplumun Bilinçlendirilmesinde Hemşirelerin Rolü

Toplumun sağlığının korunması ve geliştirilmesinde, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanarak her iki cinsiyetin sağlık hizmetlerinde eşit yararlanması ve gerektiği zaman içerisinde hizmet alması oldukça önemlidir. Doktor, ebe, diyetisyen, fizyoterapist gibi sağlık profesyonelleri içerisinde hasta/sağlıklı bireylere ulaşım açısından hemşireler daha avantajlı konumdadırlar (Erkaya ve Yeşilçiçek Çalık, 2015). Bu açıdan hemşireler, toplumun oluşturduğu toplumsal cinsiyet roller ve kalıp yargılarının farkında olup, eşitlikçi bir tutum ile bireylere yansıtmak gibi önemli bir görevi üstlenmektedirler (Akın, 2007; Coşkun ve Özdilek, 2012). Yapılan çalışmalarda kadınlar ve erkeklerin anne babalarını model alıp taklit ettikleri, bu şekilde toplumsal cinsiyet tutumlarının oluştuğu bildirilmektedir. Bu açıdan anne babaya toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık sağlanması çok önemlidir. Bu aşamada hemşireler önemli görev üstlenmektedir. Topluma bu konuda eğitimler verme, gerekli durumlarda diğer disiplinler ile iş birliği yapma gibi sorumlulukları olan hemşireler, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yeterli donanıma sahip olarak, toplum farkındalığını artırma yönünde sorumluluk alırlar (Erkaya ve

Yeşilçiçek Çalık, 2015). Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitimler alması, eşitlikçi tutum sergilemeleri evlilik uyumlarına olumlu açıdan yansiyacaktır (Yüksel ve Dağ, 2013).

2.5. Evlilik ve Evliliğin Tanımı

Evlilik, karşı cinsten iki kişinin yaşamlarını paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi birçok paylaşımı içerisinde bulunduran meşru bir şekilde ilişkinin başlamasıdır (Canatan ve Yıldırım, 2013). Birleşmiş Milletler Nüfus Komisyonuna göre evlilik karşı cinsten iki kişinin hukuki olarak bir araya gelmesinden doğan kurumdur. Kurumsallaşmış bir ilişki sistemi olan evlilik, karşı cinsten bireyleri karı-koca olarak birbirine bağlar. Eşlerin ve çocukların sorumlulukları yasal olarak belirlendiği gibi toplum kural ve inançları ile de belirlenir (Özgüven, 2009). Evlilik, karşı cinsten iki bireyin sevgi, saygı, arkadaşlık, cinsel doyum ihtiyaçlarını gideren, mutlu olma gayesi ile kurulmuş ortak bir yaşam şeklini temsil eder (Bakırcıoğlu, 2006). Evlilik hayatı her yönü ile paylaşmaktır. Evlilik “ben” olmayı değil “biz” olmayı gerektirir (Özügürlü, 2013). Toplum insanlardan oluşur ve insanlar aileler halinde yaşarlar. Ailenin temelinde de evlilik vardır. Sağlam bir evlilik güçlü bir toplum demektir (Çetinkaya, 2010).

2.5.1. Evliliğin Biçimleri

Hayatın dönüm noktası ve yeni bir başlangıca ilk adım olan evlilik, toplumun kültürel yapısı, gelenek ve görenekler ve yerleşim şekline göre değişik biçimlerde gerçekleşmektedir. Her toplum kendi yapısına uygun olan evlenme biçimini tercih eder. Türkiye’de kültürel değişimin yoğun yaşandığı bölgelerde tanışarak evlenme artarken, gelenekselliğin daha yoğun yaşandığı bölgelerde farklı evlenme biçimleri yer almaktadır. Görücü usulü ile evlenme, kız kaçırma, başlık parası karşılığında evlenme, taygeldi evlilik, kuma getirme evliliği, ölen kardeşin kardeşi ile evlenme, oldu bitti evlilik, kan parası karşılığı evlenme, yabancı ile evlenme gibi otuz üç evlilik biçimi vardır. Değişik evlenme şekillerinin ortaya çıkmasında; kültürel farklılıklar, toplumun eğitim seviyesi, sosyal ve ekonomik durum ve yöresel faktörler önemli rol oynamaktadır. Buna ek olarak hızlı kentleşme de farklı evlilik biçimlerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Sezen, 2005).

Uzun bir tarihi olan ve günümüzde dünyada gittikçe azalan görücü usulü evlilik şeklinde ilk kez düğünlerinde tanışan kadın ve erkekler mutlu bir beraberlik yaşamı

sürdürebilirlerdi. Artık bu sistem yerine günümüzde flört ederek evlenme ya da eşlerin öncesinden konuşup ailelerin daha sonra sürece girdiği bir işleyiş oluşmuştur (Yelsma ve Athappily, 1988).

Modern evlilikte ise eşlerin beraber yaşamı kabul ettiği, bir ömür sevgi ve sadakat yemini verdikleri kurumlarca belgelenmiş olan, flört evliliği, çağdaş evlilik olarak da adlandırdığımız evlilik biçimidir. Geleneksel evliliğin aksine arkadaşlık, dostluk ve ortak paylaşımların daha arttığı, eşlerin birbirinden pek farklılaşmadığı bir evlilik şeklidir (Yavuzer, 2015).

2.5.2. Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu, eşlerin karşılıklı iyi bir iletişimlerinin olduğu, evlilikleri ve aileleri ile ilgili sorunlarda ortak bir dil ile çözümlene yapabilen çiftlerin evliliği olarak adlandırılmıştır (Erbek ve ark. , 2005). Russel (1983)' a göre evlilik uyumu, eşlerin fikinsel ve fiziksel olarak yakın olmaları ve eşitlikçi tutuma sahip oldukları bir ilişkiyi tanımlamaktadır. Evlilik uyumu, evlilik çatışmasının azaldığı, evlilikte mutluluğun arttığı, karşılıklı olarak beklentilerin karşılandığı ve evlilikten memnuniyeti göstermektedir. Collins ve Coltrane (1991) ise evlilik uyumunu, eşlerin karşılıklı olarak seksüel doyumunu, evlilikten mutlu olma durumu, iyi bir iletişim ve yeniden evlenilecek olursa aynı kişi ile evlenme gibi farklı ölçütlerle belirlendiğini savunmaktadır (Yalçın, 2014). Başka bir tanımlamada ise Burgess ve Cotrel (1998), farklı kişiliğe sahip bireylerin mutluluk ve gayelerine ulaşmaları için birbirlerini tamamlamaları şeklindedir (Yılmazçoban, 2011). Fışıloğlu' na göre (1992) evlilik uyumu aile içi ve dışı ilişkilerin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Evlilik uyumu evliliğin niteliğine, evliliğin niteliği ise doyum, uyum ve mutluluk ile ilişkilidir (Tutarel Kışlak ve Göztepe, 2012). Uyumlu bir evlilik aile içerisinde beraberlik sağlayarak birlikte yaşamı kolaylaştırır (Williams, 1998).

Uyumlu bir evlilik, eşlerin birbirlerini tamamlaması ile oluşur. Bu uyumun boyutları şu şekildedir:

- 1- İlişkide uyum,
- 2- Ruhsal yaşamda uyum,
- 3- Sosyal yaşamda uyum,
- 4- Birbirlerine karşı tutum ve davranışlarda uyum,
- 5- Birbirlerini tamamlamada uyum,

6- Seksüel uyum (Özüğurlu, 2013).

Evlilik uyumu eşler, aile ve toplumu kapsar. Eşler arasındaki sorunlarda, birlikte uyum içerisinde çatışmaya girmeden çözüm arayışları bulmak, birlikte karar vermek gerekirse destek almak aile yapısını kuvvetlendireceği gibi toplum yapısını da güçlendirir (Williams, 1998).

Eşlerin iletişim becerilerinin düzeyi evlilik uyumu açısından önemlidir. Bu iletişim bir diyalogdan daha fazla olmalı, eşler karşılıklı olarak duygu ve düşüncelerini paylaşarak, birbirlerine endişe duymadan kendilerini ifade edebilmelidir. Eşler arasında karşılıklı duygu ve düşünceler yanlış aktarırsa, karşılıklı yanlış anlaşılmalarda eşlerin birbirlerine davranışlarında değişiklikler oluşturabilir. Bu durum da eşlerin uyumunu azaltabilir. Öte taraftan, eşlerin birbirlerine karşı kendilerini sağlıklı bir şekilde ifade etmeleri karşılıklı olarak yakınlaşmalarını ve güven duygularını artırır. Eşlerin birbirleri arasındaki iletişimlerinden memnuniyeti evlilik uyumunu artırmaktadır (Özgüven, 2009).

2.5.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Yapılan araştırmalarda eşler arasındaki yaş farkı, çatışmalar, iletişim, aile yapısı, cinsel uyumluluk, eşler arasında empati, kültürel farklılıklar gibi faktörlerin yanı sıra eşlerin kişilik özellikleri, yalnızlık, kaygı gibi psikolojik özellikler evlilik uyumunu etkilemektedir. Kişilik özellikleri benzer olan eşlerin evlilik uyumlarının olduğu görülmüştür (Koydemir ve ark. , 2005).

İnsanlar sürekli iletişim halindedir. Aile içerisinde eşlerin birbirleri ve çocukları ile olan iletişimleri aile içi iletişim sürecini oluşturmaktadır. Evlilik uyumunun devamlılığı için eşler arasındaki iletişimin açık, net, anlaşılır olması oldukça önemlidir. Bu iletişimin sağlanmadığı durumlarda aile bireyleri evde kendini yalnız hissetmekte ve bu ihtiyacını dışarıda karşılamaya başlamaktadır. Bu durum aile bireyleri arasındaki iletişim kopukluğunun artmasına sebep olarak evlilik uyumunu azaltmaktadır (Baran, 2004).

Eşler arasında empatik anlayışın olması evlilik uyumunu etkileyen bir faktördür. Empati bireylerin karşısındaki kişilerin duygu ve düşüncelerini anlayıp, bunun paylaşılmasıdır. Bireylerin empatik anlayış geliştirebilmeleri için öncelikle kendi duygu, düşünce ve hislerinin farkında olmaları gerekir. Böylece iletişim kurduğu kişinin ne hissettiğini anlaması, empatik anlayışın oluşması sağlanır. Eşler arasında etkili iletişimin

kurulmasında empati önemli bir faktördür. Eşler arasındaki bağı güçlendirerek, evlilik uyumunu artırır (Özgüven, 2009).

Eşler arasındaki cinsel doyum evlilik uyumunu etkileyen başka bir faktördür. Cinsel uyumlulukta eşler arasındaki iletişim önemlidir. Herhangi bir cinsel sorunda etkili bir iletişim sağlanarak sorun ortadan kaldırılabilir. Cinsel doyum sadece fiziksel değil psikolojik olarak da doyum sağlandığı zaman gerçekleşir. Psikolojik ve fiziksel doyum evlilik sürecinde aynı anda sağlandığında, evlilik uyumunun da arttığı görülmüştür (Laumann ve ark. , 1994; Byers, 2005).

Eşler arasındaki kültürel farklılıkların da evlilik uyumu üzerine etkisi olduğu görülmüştür. Eşlerin evlenmeden önce yetiştiği aile, gelenek, görenekler, çevre, ailenin ekonomik durumu gibi faktörler eşlerin evlilik uyumlarını etkiler. Kültürel farklılığın olduğu evliliklerde ilk zamanlarda evliliğin vermiş olduğu heyecandan dolayı eşler bunun farkında olamamakta fakat daha sonra bu farklılıklar dile getirilmeye başlanmaktadır. Eşlerin bu farklılıkları dile getirmesi evlilikte sorunların oluşmasına yol açmakta ve evlilik uyumunu etkilemektedir. Giyim tarzı, yemek çeşitleri, sofrada adabı, evde sorumluluklarının yerine getirilmesi durumu gibi faktörler kültürel farklılıklar oluşturabilecek konular arasındadır (Yılmazçoban, 2011).

Eşler arasındaki bu faktörlerin evlilik uyumuna pozitif etki edebilmesi ve aile süreçlerinin sağlıklı gelişiminde hemşirelerin önemli rolü bulunmaktadır (Öncel, 2015).

2.6. Aile Süreçlerinin Sağlıklı Gelişiminde Hemşirelerin Rolü

Aile sağlığı, aile üyelerinin biyolojik, spirutual, psikolojik sosyolojik ve kültürel yönden iyi olduklarını tanımlayan bir kavramdır. Aile sağlığı, ailedeki her bir bireyin sağlıklı olduğu, aile üyeleri arasındaki ilişkinin iyi olduğu, bununla birlikte aile dışındaki kişilerle de ilişkilerinin iyi olduğu anlamını içerir (Hallaç ve Öz, 2014). Aile süreçlerinin sağlıklı gelişiminde; birey, aile ve toplumla en çok iletişim halinde olan hemşireler, özellikle birinci basamak sağlık bakım profesyonellerinin içinde yer alan halk sağlığı hemşireleri diğer sağlık disiplinleri ile iç içe oldukları için aile danışmanlığını yapabilmek adına en uygun konumda olan meslek grubudur. Ailelerin evlilik uyumlarının artırılmasında; hemşirelerin ihtiyaç duyulan konulara yönelik kapsamlı danışmanlık hizmeti sunulması konusunda sorumlulukları bulunmaktadır. Bu konuda hemşirelerin öncelikle çok kültürlü toplumlarda kültürel yeterliliklerini geliştirmeleri gerekir (Öncel, 2015).

2.7.Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki

Eşlerin eşitlikçi tutuma sahip olmaları eşler arasındaki evlilik ilişkisini güçlendirmektedir. Buna göre eşlerin gündelik yaşamlarında eşitlikçi roller üstlenmeleri, eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları evlilik uyumlarına pozitif etki ettiği bulunmuştur (Yüksel ve Dağ, 2013). Yapılan bazı çalışmalarda ise eşlerin her ikisinin eşitlikçi ya da geleneksel tutuma sahip olmaları evlilik ilişkisine olumlu yansıdığı görülmüştür. Eşlerden birinin geleneksel tutuma diğerinin eşitlikçi tutuma sahip olması eşler arasında çatışmalara yol açmakta ve evlilik uyumunu negatif yönde etkilediği bulunmuştur. Örneğin, kadın eşitlikçi tutuma sahip iken, eşinin geleneksel tutuma sahip olması evlilik içerisinde çatışmalara yol açacakken; her iki eşin eşitlikçi tutuma ya da geleneksel tutuma sahip olması evlilik uyumlarını artıracaktır. Bu farklılaşma eşlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet kavramlarına bakış açıları ile ilişkilidir (Mickelson ve ark., 2006; Davis ve Greenstein, 2004; Xu ve Lai, 2004).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Şekli

Tanımlayıcı ilişki arayıcı tipteki bu araştırma, evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumuna etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu araştırma, Samsun ilinde Atakum İlçesinde yer alan Mimar Sinan, Ömürevleri ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' lerinde 1 Ağustos - 1 Kasım 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Atakum ilçesinde bulunan tüm aile sağlığı merkezlerine çalışmanın yapılabilmesi için resmi başvuruda bulunulmuş olup, izin verilen üç aile sağlığı merkezinde çalışma yürütülmüştür. Her üç Aile Sağlığı Sağlığı Merkezi sosyo-kültürel ve ekonomik özellikler ve nüfus özellikleri yönünden birbirlerine benzer nitelikler taşımaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

3.3.1. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi (3955 kişi), Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi (3842 kişi) ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' ine (3503 kişi) kayıtlı olan 15-49 yaş arası 11300 evli kadın oluşturmaktadır.

3.3.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini belirlerken, evreni belli olan örneklem hesaplama formülü kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem sayısının belirlenmesinde evrenin bilindiği durumlarda örnekleme alınacak birey sayısını saptamak için kullanılan aşağıdaki formülden yararlanılmıştır (Yıldız, 2016; Öztürk, 2017):

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2(N-1)+t^2.p.q}$$

Bu formülde;

N: Evrendeki birey sayısı.

n: Örnekleme alınacak birey sayısı.

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (olasılığı).

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (1-p).

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde “t” tablosundan bulunan teorik değer.

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen “±” sapmadır.

Sayısal değerler yerine konulduğunda;

p: 0,5

q: 0,5

t: 1,96 (Tablo Değeri)

d: 0,04 (%4 hata payı)

$$n = \frac{11300 \cdot (1,96)^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{(0,04)^2 \cdot (11300 - 1) + (1,96)^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}$$

n= 372

Bu formüle göre örnekleme alınacak kadın sayısı 372 kadın olarak tespit edilmiştir (Yıldız, 2016; Öztürk, 2017). Tabakalı örnekleme yöntemine göre 372 kadının % 35 ‘i Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi’ nden (129 kadın) , % 34’ ü Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi’ nden (126 kadın) ve % 31 ‘i Türkîş Aile Sağlığı Merkezi’ nden (117 kadın) alınmalıdır. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde araştırmaya katılmaya istekli, türkçe bilen, görme/duyma sorunu olmayan ve formu eksiksiz dolduran 404 evli kadın ile araştırma tamamlanmıştır. Çalışma sonucunda Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi’ nden 140 kadın, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi’ nden 137 kadın ve Türkîş Aile Sağlığı Merkezi’ nden ise 127 kadın olasılıksız olarak örnekleme alınarak araştırma tamamlanmıştır. Buna göre araştırma sonrası verilerine dayanarak evlilik uyumu toplam puanı ortalama değerlerine göre %95 güven düzeyinde 404 kişilik örnek büyüklüğü ile testin gücü %99,9 ve etki büyüklüğü 0,287 olmaktadır. Toplumsal cinsiyet tutum ölçeğine göre ortalama değerler dikkate alındığında %95 güven aralığı ile 404 örnek için testin gücü %91,2 ve etki büyüklüğü de 0,165 olarak elde edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

3.4.1. Bağımlı Değişkenler

Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' inde evli kadınların evlilik uyumu yaşama durumlarıdır.

3.4.2. Bağımsız Değişkenler

Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' inde evli kadınların toplumsal cinsiyet rol tutumları, yaş, evlenme yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, en uzun süre yaşanan yer, aile tipi, ailenin gelir durumu, çocuklarının olma durumu ile eş ile ilgili durumlarıdır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları; “Tanıtım formu”, “Toplumsal Cinsiyet Rollerî Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” ve “Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)” olmak üzere üç bölümden ve toplam 79 sorudan oluşmaktadır.

3.5.1. Tanıtım Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen tanıtım formu; evli kadınların sosyo demografik özelliklerini (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin gelir durumu, en uzun süre yaşanan yer, sosyal güvenceye sahip olma durumu, aile tipi, evlenme yaşı, kaç yıllık evli olunduğu, ilk evlilik olma durumu, evlenme şekli, çocuk sahibi olma durumu, eşin yaşı, eşin eğitim durumu, eşin çalışma durumu, evlendiğinde eşin yaşı, eş ile akrabalık durumu, hangi cinsiyetteki bireylerin okula gitmesi durumu ve nedeni, evde çocukların bakımı ile kimin ilgilendiği, ev işlerinde kimin yardımcı olduğu, ailede karaların kimin aldığı durumu, şiddete maruz kalma durumu, şiddete kim tarafından maruz kaldığı, ne tip şiddete maruz kalındığı) belirleyecek soruları içermekte, toplam 26 sorudan oluşmaktadır (Ek-1).

3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerî Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Zeyneloğlu tarafından 2008 yılında öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerî Tutum Ölçeği (TCRTÖ) geliştirilmiştir. TCRTÖ toplam 38 maddeden oluşmakta ve 1-5 arası puanlanmaktadır. Ölçek puanlamasında ise, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin

eşitlikçi tutum cümlelerine (1, 4, 8, 12, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27 numaralı ölçek maddeleri) tamamen katılıyorsa “5” puan, katılıyorsa “4” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “2” puan, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümlelerinin puanlandırılmasında ise (2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 numaralı ölçek maddeleri) yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa “1” puan, katılıyorsa “2” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “4” puan, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190; en düşük puan ise 38 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam puan ortalaması 95 ve üzeri olduğunda, öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, eğer toplam puan ortalaması 95’ in altında ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği beş alt boyut içermektedir;

1. Boyut- Eşitlikçi Cinsiyet Rolü: Günlük rol ve sorumlulukların kadınlar ve erkekler tarafından eşit olarak paylaşmalarıdır.
2. Boyut- Kadın Cinsiyet Rolü: Kadına toplum tarafından yüklenen roller ve sorumluluklardır.
3. Boyut- Evlilikte Cinsiyet Rolü: Kadın ve erkeğe toplum tarafından evliliğe dair oluşturulan roller ve sorumluluklardır.
4. Boyut- Geleneksel Cinsiyet Rolü: Günlük yaşamda toplum tarafından oluşturulan roller ve sorumluluklardır.
5. Boyut- Erkek Cinsiyet Rolü: Erkekler toplum tarafından yüklenen roller ve sorumluluklardır (Zeyneloğlu, 2008).

Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için “0.92” olarak bulunmuştur. Alt boyutlar iç tutarlılık analizleri açısından değerlendirildiğinde; ‘kadın cinsiyet rolü’ alt boyutunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur.

“Eşitlikçi cinsiyet rolü”, “evlilikte cinsiyet rolü” ve “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.78 olarak saptanmıştır. “Erkek cinsiyet rolü” alt boyutunun ise, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.72’dir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının yüksek olması ölçeğin iç tutarlılığının (internal consistency) yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, ölçeğin ve alt boyutlarının güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011) (Ek-2).

Tablo 1. Bu araştırmada toplumsal cinsiyet rol tutum ölçeği ve alt boyutlarından ile evlilik uyum ölçeğinden alınan puan ortalamaları ve cronbach alfa güvenilirlik katsayıları

Ölçekler ve alt boyutları	Ortanca (min-max)	Ortalama ± standart sapma	Cronbach Alfa	Cronbach Alfa
Toplam TCRTÖ	146 (98 - 190)	147,0 ± 18,1	0,91	0.92*
Esitlikçi cinsiyet rolü	33 (10 - 40)	33,9 ± 4,1	0,78	0.78*
Kadın cinsiyet rolü	27 (12 - 40)	26,9 ± 5,4	0,73	0.80*
Evlilikte cinsiyet rolü	35 (22 - 40)	35,0 ± 3,6	0,68	0.78*
Geleneksel cinsiyet rolü	28 (11 - 40)	27,7 ± 6,1	0,81	0.78*
Erkek cinsiyet rolü	24 (12 - 30)	23,5 ± 3,4	0,64	0.72*
Toplam EUÖ	47 (5 - 58)	44,7 ± 9,4	0,91	0.80**

*: Orjinal ölçeğin (TCRTÖ) Cronbach alfa’sı (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011)

** : Orjinal ölçeğin (EUÖ) Cronbach alfa’sı (Tutarel Kışlak, 1995)

3.5.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evlilikte Uyum Ölçeği Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesindeki amaç evliliğin niteliğini ölçmektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması örnekleme çift olmayan 118 evli kadın ve 118 evli erkekten oluşmuştur. EUÖ madde sayısı 15’ tir. Ölçek puanları ise uyumsuzluktan uyuma doğru artmaktadır.

Evlilik Uyum Ölçeği Türkçe’ ye Tutarel Kışlak tarafından 1995 yılında uyarlanmıştır. Ölçeğin iki yarım güvenilirliği 0,67 iken iç tutarlılık sayısı 0,80’ dir. Kesme puanı ise 43,5’ dir. Yani ölçekten 43,5 puan üzerindeki katılımcıların evliliği uyumlu olarak değerlendirilmekte, bu puanın altındaki değerlerde ise evliliği uyumsuz olarak saptanmaktadır (Tutarel Kışlak, 1999) (Ek-3).

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırma, etik kurul ve kurum izni alındıktan sonra evli kadınlara uygulanmıştır. Araştırmada tanıtım formu ve iki ölçek kullanılmıştır (Ek1-2-3). Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yapılarak toplanmış olup, gönüllü olanlar araştırma kapsamına alınmıştır. Veri toplama formunun uygulanması ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

3.7. İstatistiksel Analiz

Araştırmadan elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) V23 ile analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (F) ile bağımsız örneklem t testi (t) uygulanırken, normal dağılmayan veriler için Kruskal Wallis testi (KW) kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren verilerde gruplar arası farkı değerlendirmek için Tukey testi, normal dağılım göstermeyen verilerde gruplar arası farkı değerlendirmek için Tamhane's T2 kullanılmıştır. Alt boyutlar arasındaki ilişki Spearman korelasyon analizi ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Nicel normal dağılıma uygun verilerin sunumu ortalama \pm standart sapma, normal dağılmayan verilerin sunumu ortanca (min-mak) kullanılarak yapılmıştır. Nitel olan verilerin sunumu frekans ve yüzde şeklindedir. Anlamlılık düzeyi $p < 0, 05$ olarak kabul edildi.

3.8. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın etik açıdan uygunluğu için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu' na başvurulmuş olup, etik kurul onayı alınmıştır (Karar no: 2017- 158) (Ek-4).

Ayrıca çalışmanın Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' lerinde uygulanabilmesi için Samsun Halk Sağlığı Müdürlüğü' nden gerekli yazılı izin alınmıştır (Ek-5). Araştırmaya katılan evli kadınlara, araştırmanın amacı ile ilgili bilgi verilmiş, gönüllü olanların araştırmaya kabul edilmeleri sağlanarak yazılı onam formu okutulmuş ve izinleri alınmıştır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi ve Türkîş Aile Sağlığı Merkez' ine kayıtlı 15- 49 yaş arasında evli kadın olmak şeklinde belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu çalışma Samsun Mimar Sinan Aile Sağlığı Merkezi, Ömürevleri Aile Sağlığı Merkezi ve Türkiş Aile Sağlığı Merkez' ine kayıtlı 15- 49 yaş arası evli kadınlara 1 Ağustos - 1 Kasım 2017 tarihleri arasında aile sağlığı merkezlerine başvuran ve çalışmayı kabul eden 404 kadın ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analiz sonrası elde edilen sonuçlar bu bölümde verilmiştir.

Tablo 2. Evli Kadınların tanımlayıcı özellikleri (n=404)

Özellikler	n	%
Yaş ortalaması (yıl)		
Yaş Ortalaması (yıl)	34,8±8,1	(min-max=18-49)
Evlenme Yaşı Ortalaması (yıl)	23,2±4,4	(min-max=14-43)
Eğitim Durumu		
İlköğretim	135	33,4
Lise	128	31,7
Üniversite ve üzeri	141	34,9
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	162	40,1
Çalışmıyor	242	59,9
Meslek Durumu (n=162)		
Memur*	92	56,8
Özel Sektör	44	27,2
İşçi	20	12,3
Serbest Meslek	6	3,7
Gelir Durumu		
Gelir giderden fazla	56	13,9
Gelir gidere eşit	261	64,6
Gelir giderden az	87	21,5
En uzun yaşanılan yer		
İl	259	64,1
İlçe	113	28,0
Köy	32	7,9
Sosyal Güvence Durumu		
Var	371	91,8
Yok	33	8,2
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	342	84,7
Geniş Aile	62	15,3

*Öğretmen, Hemşire, Mühendis, Teknisyen

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması $34,8 \pm 8,1$ yıl (Min-Mak=18-49), evlenme yaş ortalamaları ise $23,2 \pm 4,4$ yıl (Min-Mak=14-43) olarak bulunmuştur. Kadınların %33,4'ü ilköğretim, %31,7'si lise ve %34,9'u üniversite ve üzeri eğitim almış olup, %40,1'inin çalıştığı saptanmıştır. Çalışan kadınların %56,8' inin memur olduğu, %64,6'sının geliri giderine eşit olduğu, %64,1'nin ilde yaşadığı, %91,8' inin sosyal güvencesi olduğu ve %84,7'sinin de çekirdek aileye sahip olduğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 3. Evli kadınların eşi ile ilgili tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı (n=404)

Özellikler	n	%
Yaş ortalaması (yıl)		
Yaş ortalaması (yıl)	38,4±8,9	(min-max=20-60)
Evlenme yaş ortalaması (yıl)	26,7±4,6	(min-mak=16-49)
Eğitim durumu		
İlköğretim	113	27,9
Lise	119	29,5
Üniversite ve üzeri	172	42,6
Çalışma durumu		
Çalışıyor	383	94,8
Çalışmıyor	21	5,2
Meslek durumu (n=383)		
Memur*	184	48,1
Özel sektör	83	21,7
İşçi	65	17,0
Serbest Meslek	51	13,3

*Öğretmen, Hemşire, Mühendis, Teknisyen

Evli kadınların eşlerinin yaş ortalaması $38,4 \pm 8,9$ yıl (Min-Mak=20-60), evlenme yaş ortalamaları ise $26,7 \pm 4,6$ yıl (Min-Mak=16-49) olarak bulunmuştur. Eşlerin %27,9 'u ilköğretim, %29,5' i lise ve %42,6'sı üniversite ve üzeri eğitim almış olup, %94,8' inin çalıştığı saptanmıştır. Çalışan eşlerin %48,1' nin memur olduğu, %13,3' ünün ise serbest meslekte çalıştığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. Evli kadınların evliliği ile ilgili bazı özelliklerinin dağılımı (n=404)

Özellikler	n	%
İlk evliliği olma durumu		
Evet	388	96,0
Hayır	16	4,0
Evlenme şekli		
Severek kendi isteği ile	235	58,2
Görücü usulü kendi isteği ile	118	29,2
Görücü usulü ailesinin isteği ile	51	12,6
Eş ile akrabalık durumu		
Var	35	8,7
Yok	369	91,3

Kadınların ilk evliliği olma oranı %96 olarak elde edilmiştir. Evlenme şekli görücü usulü ailesinin isteği ile evlenen kadınların oranı %12,6 iken, severek kendi isteği ile evlenenlerin oranı da %58,2' dir. Eş ile akrabalık oranı ise %8,7' dir (Tablo 4).

Tablo 5. Evli kadınların toplumsal cinsiyetle ilgili bazı özelliklerinin dağılımı (n=404)

Özellikler	n	%
Çocuğu sahibi olma durumu		
Var	351	86,9
Yok	53	13,1
Evde çocukların bakımı ile kimin ilgilendiği (n=351)		
Kendisi	183	52,1
Eşim ile birlikte	115	32,8
Bakıcı-kreş	35	10,0
Annesi	5	1,4
Kayınvalidesi	13	3,7
Okula gitmesi gereken bireylere yönelik kadınların görüşleri		
Her ikisinde	397	98,3
Erkek	7	1,7
Çocukların niçin okula gitmeleri gerektiğine yönelik kadınların görüşleri		
Eğitimin her iki cinsiyet içinde eşit olduğu	180	44,6
Eğitimin her iki cinsiyet için de çok önemli olduğu	66	16,3
Meslek kazanmaları gerektiği	44	10,9
Gelecekleri için	44	10,9
Herkesin okuma hakkı olduğu	34	8,4
Topluma herkesin kendini kazandırması gerektiği	30	7,4
Erkeklerin öncelikle iş bulmalı gerektiği	6	1,5
Ev işlerinde kadına kimin yardımcı olduğu durumu		
Eşi	196	48,5
Aile içinde	84	20,8
Kendisi	67	83,8
Paralı yardımcı	44	10,9
Komşusu	13	16,3
Ailede alınan kararlarda kimin söz hakkı olduğu durumu		
Birlikte karar verilir	327	80,9
Eşi alır	58	14,4
Kendisi alır	19	4,7

Kadınların %86,9' unun çocuğunun olduğu, %52,1' sinin çocuklarının bakımı ile kendisinin ilgilendiği belirlenmiştir. Hangi cinsiyetteki bireyler okula gitmesi gerekir sorusuna ise kadınların %98,3'ü her iki cinsiyetteki bireylerin okula gitmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Sadece erkekler okula gitmeli diyenlerin oranı ise %1,7'dir. Her iki cinsiyetteki bireyler okula gitmeli diyenlere neden sorulduğunda ise; %46,6' sı eğitimin her iki cinsiyet için eşit olduğu, %16,3' ünün eğitimin her iki cinsiyet için de önemli olduğunu, %10,9' unun meslek kazanmaları gerektiğini, %10,9' unun gelecekleri için önemli olduğunu, sadece erkekler okula gitmeli cevabını veren kadınların %1,5' i ise erkeklerin önce iş bulması gerektiğini ifade etmiştir. Ev işlerinde kadına %48,5 oranında eşinin yardımcı olduğu belirlenmiştir. Aile içerisinde alınan kararlarda birlikte karar verme oranı %80,9 iken, kadının tek başına karar alma oranı %4,7' dir (Tablo 5).

Tablo 6. Evli kadınların şiddet ile ilgili bazı özelliklerinin dağılımı

Özellikler	n	%
Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme durumu		
Gören	71	17,6
Görmeyen	333	82,4
Şiddet uygulayan kişi (n=71)		
Kayınvalidesi	35	49,3
Eşi	23	32,4
Kayınpederi	10	14,1
Görümcesi	3	4,2
Şiddete uğrama sıklığı (n=71)		
Nadiren	18	25,4
Ara sıra	38	53,5
Sık sık	15	21,1
Şiddetin türü (n=71)		
Sözel şiddet	39	54,9
Psikolojik şiddet	19	26,8
Fiziksel şiddet	10	14,1
Ekonomik şiddet	3	4,2

Evli kadınların evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme oranı %17,6 olup; %49,3' ünün kayınvalide tarafından, %32,4' ünün eşi tarafından şiddet gördüğü belirlenmiştir. Şiddet gören kadınların %53,5' i ara sıra şiddete uğradığını ve bu şiddetin türünün %54,9 oranında sözel şiddet olduğu ifade edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 7. Evli kadınların bazı tanımlayıcı özelliklerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puan ortalamaları dağılımı

Değişken	TCRTÖ X±SD	Test istatistiği	p
Eğitim durumu			
İlköğretim	138,6±15,3 ^a	F =17,75	<0,001
Lise	147,0±17,1 ^b		
Üniversite ve üzeri	155,3±17,8 ^c		
Çalışma durumu			
Çalışıyor	153,2±19,7	t =5,57	<0,001
Çalışmıyor	142,9±15,7		
Gelir durumu			
Geliri giderinden fazla	154,8±22,3 ^a	F=10,58	<0,001
Geliri giderine eşit	147,3±15,9 ^b		
Geliri giderinden az	141,0±19,3 ^c		
Yaşanılan yer			
İl	150 (98-190) ^a	KW=49,94	<0,001
İlçe	139 (110-182) ^b		
Köy	132(113-172) ^c		
Sosyal güvence durumu			
Var	147,5±18,2	t =1,77	0,076
Yok	141,7±16,8		
Aile tipi			
Çekirdek aile	148,4±17,8	t=3,79	<0,001
Geniş aile	139,1±17,7		

a-b-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Üniversite ve üzeri mezunu olan kadınların TCRTÖ puan ortalaması 155,3±17,8 olup, lise (147±17,1) ve ilköğretim mezunu (138,6±15,3) olanlardan daha yüksek elde edilmiştir. Gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların eşitlikçi tutum düzeyinin de arttığı bulunmuştur (Tablo 7).

Çalışma durumu ile TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Çalışanların ortalama değeri (153,2±19,7), çalışmayanların ortalama değerinden (142,9±15,7) daha yüksektir. Çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Tablo 7).

Geliri giderden fazla olanların TCRTÖ puan ortalaması 154,8±22,3 olup, geliri giderine eşit olanların puan ortalaması 147,3±15,9 ve geliri giderinden az olanların puan ortalaması ise 141±19,3' tür. Gelir durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Gelir seviyesi arttıkça kadınların eşitlikçi tutumları da artmaktadır (Tablo 7).

Yaşanılan yere göre TCRTÖ ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). İlde yaşayanlarda ortanca değer (150) en yüksek bulunmuştur.

İlde yaşayan kadınlar ilçe ve köyde yaşayan kadınlara göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmüştür (Tablo 7).

Aile tipine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Çekirdek aile tipine sahip olanların puan ortalaması daha yüksek ($139,1\pm 17,2$) elde edilmiştir. Çekirdek aile yapısına sahip olan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu görülmüştür (Tablo 7).

Sosyal güvence durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 8. Evli kadınların eşi ile ilgili bazı tanımlayıcı özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puan ortalamaları

Değişken	TCRTÖ X±SD	Test istatistiği	P
Eğitim durumu			
İlköğretim	137,5±15,3 ^a	F=23,36	<0,001
Lise	145,5±16,6 ^b		
Üniversite ve üzeri	154,3±17,8 ^c		
Çalışma durumu			
Çalışıyor	147,3±18	t=1,31	0,188
Çalışmıyor	142,0±19		

a-b-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Eğitim durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Üniversite ve üzeri mezunlarının puan ortalaması 154,3±17,8 olarak elde edilmiş olup, ilköğretim (137,5±15,3) ve lise mezunlarının puan ortalamalarından (145,5±16,6) daha yüksektir. Üniversite ve üzeri mezunların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Tablo 8).

Çalışma durumuna ile TCRTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 8).

Tablo 9. Evli kadınların evliliği ile ilgili özelliklere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinden alınan puan ortalamaları

Değişken	TCRTÖ X±SD	Test istatistiği	P
İlk evliliği olma durumu			
Evet	146,8±18,0	t=1,01	0,312
Hayır	151,5±19,3		
Evlenme şekli			
Görücü usulü kendi isteği ile	142,3±14,4 ^a	F=20,66	<0,001
Görücü usulü ailesinin isteği ile	137,1±14,9 ^a		
Severek kendi isteği ile	151,5±19,0 ^b		
Eş ile akrabalık durumu			
Var	142,4±20,0	t=1,59	0,112
Yok	147,5±17,9		

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Evlenme şekli ile TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0,001$). Görücü usulü kendi isteği ile evlenenlerde puan ortalaması $142,3 \pm 14,4$ iken, görücü usulü ailesinin isteği ile evlenenlerde $137,1 \pm 14,9$ ve severek kendi isteği ile evlenenlerde ise $151,5 \pm 19$ ' dur. Görücü usulü kendi isteği ile evlenen kadınlar ile görücü usulü ailesinin isteği ile evlenenlerin puan ortalamaları arasında fark yoktur. Severek kendi isteği ile evlenenlerin puan ortalamaları ile diğer evlenme şekilleri arasında fark vardır. Severek kendi isteği ile evlenen kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Tablo 9).

İlk evliliği olup olmama ve eş ile akrabalık durumu ile TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0,05$) (Tablo 9)

Tablo 10. Evli kadınların toplumsal cinsiyet ile ilgili bazı özelliklerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puan ortalamaları dağılımı

Değişken	TCRTÖ X±SD	Test istatistiği	P
Çocuğu olma durumu			
Var	146±17,8	t=3,05	0,002
Yok	154±18,7		
Ailede alınan kararlarda kimin söz hakkı olduğu durumu			
Eşi	138,2±16,9 ^a	F =8,43	<0,001
Kendisi	147,3±22,3 ^{ab}		
Birlikte	148,6±17,6 ^b		

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Çocuk sahibi olanların TCRTÖ puan ortalaması $146\pm 17,8$ olup, çocuk sahibi olmayanların puan ortalamalarından ($154\pm 18,7$) daha düşüktür. Çocuk sahibi olmama durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). Çocuk sahibi olmayanların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmüştür (Tablo 10).

Ailede alınan kararlarda söz hakkı olan bireye göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Kararı eşim alır cevabını verenlerde puan ortalaması $138,2\pm 16,9$, ben alırım cevabını verenlerde $147,3\pm 22,3$ ve birlikte alırız cevabını verenlerde ise puan ortalaması $148,6\pm 17,6$ olarak elde edilmiştir. Eşim alır cevabını verenler ile birlikte karar veririz cevabını verenlerin puan ortalamaları arasında fark vardır. Ben alırım cevabını verenlerin puan ortalaması ise hem eşim alır hem birlikte karar veririz cevabını verenlerden farklı değildir. Ailede eşi ile birlikte karar alan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Tablo 10).

Tablo 11. Evli kadınların şiddet ile ilgili bazı özelliklerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinden alınan puan ortalamaları dağılımı

Değişken	TCRTÖ X±SD	Test istatistiği	p
Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme durumu			
Gören	140,9±18,4	t=3,17	0,002
Görmeyen	148,3±17,8		
Uğradığı şiddetin türü			
Sözel şiddet	139,9±18,5	F=0,14	0,936
Psikolojik şiddet	143,0±19,0		
Fiziksel şiddet	141,6±18,5		
Ekonomik şiddet	138,0±21,3		

Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme durumu ile TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Şiddete maruz kalanlardaki puan ortalaması ($140,9\pm 18,4$), maruz kalmayanlardaki puan ortalamasına ($148,3\pm 17,8$) göre daha düşük elde edilmiştir. Şiddet görmeyen kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 11).

Şiddet türüne göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 11).

Tablo 12. Evli kadınların tanımlayıcı özelliklerine göre evlilik uyum ölçeği puan ortalamalarının dağılımı

Değişken	EUÖ X±SD	Test istatistiği	p
Eğitim durumu			
İlköğretim	40,5±11,7 ^a	F =12,97	<0,001
Lise	45,1±7,8 ^b		
Üniversite ve üzeri	48,2±6,4 ^c		
Çalışma durumu			
Çalışıyor	46,4±7,6	t =3,24	<0,001
Çalışmıyor	43,5±10,3		
Gelir durumu			
Geliri giderinden fazla	48,8±6,7 ^a	F=12,78	<0,001
Geliri giderine eşit	45,0±8,6 ^b		
Geliri giderinden az	41,0±11,6 ^c		
Yaşanılan yer			
	Ortanca (min-max)	Test istatistiği	p
İl	48 (5-58) ^a	KW=31,49	<0,001
İlçe	42 (7-58) ^b		
Köy	46(31-57) ^{ab}		
Sosyal güvence durumu			
	X±SD		
Var	45,3±8,8	t =3,76	<0,001
Yok	37,3±12,1		
Aile tipi			
Çekirdek aile	45,9±8,6	t =5,24	<0,001
Geniş aile	38,3±10,8		

a-b-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Eğitim durumuna ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). Üniversite ve üzeri mezunların puan ortalaması (48,2±6,4), ilköğretim (40,5±11,7) ve lise mezunlarının puan ortalamalarından (45,1±7,8) daha yüksek olarak elde edilmiştir. Üniversite ve üzeri mezun kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 12).

Çalışma durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Çalışanların puan ortalaması 46,4±7,6 iken, çalışmayanların 43,5±10,3 olarak elde edilmiştir. Çalışan kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 12).

Geliri giderinden fazla olanların puan ortalaması (48,8±6,7), geliri giderine eşit olanların (45±8,6) ve geliri giderinden az olanların puan ortalamalarından (41±11,6) daha yüksek bulunmuş olup, gelir durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir ($p<0,001$). Gelir seviyesi yüksek olan kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 12).

Yaşanılan yer ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). İl ve ilçede yaşayanların ortanca değerleri arasında fark vardır. Köyde yaşayanların ortanca değeri ise hem il hem de ilçede yaşayanlardan farklı değildir. İlde yaşayan kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 12).

Sosyal güvencesi olanların puan ortalaması ($45,3\pm 8,8$), sosyal güvencesi olmayanların puan ortalamasından ($37,3\pm 12,1$) daha yüksek olarak elde edilmiştir ($p=0,001$). Sosyal güvence durumuna göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Sosyal güvencesi olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 12).

Aile tipi ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Çekirdek aile tipinde puan ortalaması $45,9\pm 8,6$ iken, geniş aile tipine sahip olanlarda puan ortalaması $38,3\pm 10,8$ olarak elde edilmiştir. Çekirdek aile yapısına sahip olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 12).

Tablo 13. Evli kadınların eşi ile ilgili bazı tanımlayıcı özelliklere göre evlilik uyum ölçeğinden alınan puan ortalamalarının dağılımı

Değişken	EUÖ X±SD	Test istatistiği	P
Eğitim durumu			
İlköğretim	39,8±11,4 ^a	F=20,36	<0,001
Lise	44,4±8,5 ^b		
Üniversite ve üzeri	48,1±6,8 ^c		
Çalışma durumu			
Çalışıyor	44,9±9,1	t=1,14	0,267
Çalışmıyor	41,5±13,2		

a-b-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Eğitim durumuna göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,001$). Üniversite ve üzeri mezunlarında puan ortalaması ($48,1\pm 6,8$), ilköğretim ($39,8\pm 11,4$) ve lise mezunlarının puan ortalamalarından ($44,4\pm 8,5$) daha yüksek olarak bulunmuştur. Üniversite ve üzeri mezun olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 13).

Çalışma durumuna göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 13).

Tablo 14. Evli kadınların evliliği ile ilgili durumlara göre evlilik uyum ölçeğinden alınan puan ortalamalarının dağılımı

Değişken	EUÖ X±SD	Test istatistiği	P
İlk evliliği olma durumu			
Evet	45,0±9,0	t=2,00	0,063
Hayır	37,3±15,2		
Evlenme şekli			
Görücü usulü kendi isteği ile	45,7±7,7 ^a	F=52,85	<0,001
Görücü usulü ailesinin isteği ile	33,5±11,3 ^b		
Severek kendi isteği ile	46,6±7,9 ^a		
Eş ile akrabalık durumu			
Var	38,5±10,8	t=3,60	<0,001
Yok	45,3±9,0		

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Evlenme şekline göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0,001$). Severek kendi isteği ile evlenen kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 14).

Eşi ile akraba olanların puan ortalaması ile ($38,5 \pm 10,8$), olmayanların puan ortalaması ($45,3 \pm 9$) arasında fark vardır. Eş ile akrabalık durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir ($p < 0,001$). Eşi ile akrabalık ilişkisi olmayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 14).

İlk evliliği olup olmama durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark yoktur ($p > 0,05$) (Tablo 14).

Tablo 15. Evli kadınların toplumsal cinsiyet ile ilgili bazı özelliklere göre evlilik uyum ölçeğinden alınan puan ortalamalarının dağılımı

Değişken	EUÖ X±SD	Test istatistiği	P
Çocuğu olma durumu			
Evet	44,0±9,5	t=5,19	<0,001
Hayır	49,5±6,8		
Ailede alınan kararlarda kimin söz hakkı olduğu durumu			
Eşi alır	31,1±11,3 ^a	F=114,26	<0,001
Kendisi alır	43,1±9,4 ^b		
Birlikte karar verirler	47,2±6,5 ^c		

a-b-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

Çocuk sahibi olanların puan ortalaması (44±9,5) iken, olmayanların puan ortalamasından (49,5±6,8) daha düşük bulunmuştur. Çocuk sahibi olup olmama durumuna göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0,001) Çocuk sahibi olmayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 15).

Ailede alınan kararlarda söz hakkı olan bireye göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0,001). Eşim alır cevabını verenlerde puan ortalaması 31,1, ben alırım cevabını verenlerde 43,1 ve birlikte alırız cevabını verenlerde ise puan ortalaması 47,2 olup, birlikte karar veririz cevabını veren kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 15).

Tablo 16. Evli kadınların şiddet ile ilgili durumlarına göre evlilik uyum ölçeğinden alınan puan ortalamalarının dağılımı			
Değişken	EUÖ X±SD	Test istatistiği	p
Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme durumu			
Gören	34±11,2	t=9,29	<0,001
Görmeyen	47±7,1		
Uğradığı şiddet türleri			
Sözel şiddet	35,4±9,6	F=0,39	0,755
Psikolojik şiddet	32,5±11,5		
Fiziksel şiddet	32±17,2		
Ekonomik şiddet	33,3±9,3		

Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddet görme durumu ile EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0,001). Şiddete maruz kalanların puan ortalaması (34±11,2), şiddete maruz kalmayanların puan ortalamasından (47±7,1) daha düşük olup, şiddete maruz kalmayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 16).

Şiddet türüne göre EUÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (p>0,05) (Tablo 16).

Tablo 17. Toplumsal cinsiyet roller tutum ölçeği ve alt boyutları ile evlilik uyum ölçeği arasında korelasyon analizi sonuçları

	EUÖ	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü
TCRTÖ						
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	r=-0,080 p=0,107					
Kadın Cinsiyet Rolü	r=0,141** p<0,005	r=0,379** p<0,001				
Evlilikte Cinsiyet Rolü	r=0,172** p<0,001	r=-0,593 p<0,001	r=0,574** p<0,001			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	r=0,288** p<0,001	r=0,364** p<0,001	r=0,758** p<0,001	r=0,644** p<0,001		
Erkek Cinsiyet Rolü	r=0,231** p<0,001	r=0,280** p<0,001	r=0,506** p<0,001	r=0,520** p<0,001	r=0,634** p<0,001	
Toplam	r=0,235** p<0,001	r=0,632** p<0,001	r=0,852** p<0,001	r=0,820** p<0,001	r=0,895** p<0,001	r=0,722** p<0,001

r: Spearman Korelasyon Katsayısı

Tablo 17’ de toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve alt boyutları ile evlilik uyum ölçeği arasındaki korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Evlilik uyum ölçeği ile TCRTÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,235$; $p=0,001$). Evlilik uyum ölçeği ile eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r=-0,080$; $p=0,107$). Evlilik uyum ölçeği ile diğer alt boyutlar arasında pozitif yönlü zayıf düzey anlamlı bir ilişki vardır. Eşitlikçi tutuma sahip olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 17).

5. TARTIŞMA

Samsun’ da aile sağlığı merkezlerinde yürütülen bu çalışma, evli kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumuna etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olup, elde edilen bulgular bu bölümde tartişılacaktır.

Araştırma kapsamına alınan evli kadınların toplumsal cinsiyet rol tutumları incelendiğinde; kadınların eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır (147,0±18,1) (Tablo 1). Arıcı (2011), avdar (2013), Kaplan (2016), Kodan (2013)’ın yaptıkları çalışmalarda kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını saptamışlardır. Gökçay (2018) ve Kurşun (2016) ‘un evli kadınlarla yaptığı çalışmalarda kadınların eşitlikçi tutuma sahip olduklarını saptamıştır. Bu çalışmalarda elde edilen bulgular literatür ile uyumludur. Evli kadınların evlilik uyumları açısından eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamına alınan kadınların eğitim durumları açısından eşitlikçi tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Üniversite mezunu olan kadınların, ilköğretim ve lise mezunu olan kadınlardan daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Eğitim düzeyi arttika eşitlikçi cinsiyet rolü düzeyi de artmaktadır (Kodan, 2013). Literatürde yapılan araştırmalarda da, bireylerin eğitim düzeyleri ile toplumsal cinsiyet roller arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Akgl Gök, 2013; Kodan, 2013; Yılmaz, 2014; Erzeybek, 2015; Kamışlı, 2018). Bu sonuçlar araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

alışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda araştırma bulgularına benzer şekilde sonuç saptanmıştır (Kodan, 2013; Yılmaz, 2015; Kurşun, 2016; Kamışlı, 2018). Gökçay (2018)’ in çalışmasında da çalışan ve çalışmayan gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. alışan kadınların daha eşitlikçi tutuma sahip olmasını meslek yaşamının kadınlara sunduğu olanaklar, erkeklerle eşit role sahip olmalarının sunduğu avantajın farkında olmaları olarak açıklanabilir. Ayrıca alışan kadınların aile ekonomisine katkı sağlamaları ve kendilerini daha değerli hissetmeleri ile de açıklanabilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların gelir seviyesi arttıkça, daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu sonucu bulunmuştur. Kodan (2013)' in çalışmasında da gelir seviyesi ile toplumsal cinsiyet toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Gelir seviyesi yüksek olan kişilerin geleceğe yönelik ekonomik kaygı yaşamamaları, yaşam kalitelerini artırabilir. Gelirin yüksek olması alım gücünün yüksek olmasına neden olacağı için ailenin geçim sıkıntısının olmaması eşler arasında evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

En uzun süre ilde yaşayan kadınların toplumsal cinsiyet toplam puanı, ilçe ve köyde yaşayan kadınlardan daha yüksektir. İlde yaşayan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Literatüre bakıldığında da yaşanan yer ile toplumsal cinsiyet tutumu arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Zeyneloğlu, 2008; Yaşar, 2011; Özcan, 2012). Bu durum illerin gelişmişlik düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki ile açıklanabilir.

Araştırma kapsamında çekirdek aile yapısına sahip olan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Martinez ve ark. (2011)' in yaptığı çalışmada da çekirdek aile yapısına sahip olan bireylerin daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak geniş aile yapısında yaşça büyük kişilerin daha baskın rol alması ve aile içi kurallara uyma açısından sorumlulukların artması geniş aileye sahip bireylerin gelenekselci bir tutuma sahip olduğunu açıklarken; çekirdek aile yapısında ise kadınların çalışarak aile bütçesine katkıda bulunması, gelir seviyesinin yükselmesi, kararları eşlerin birlikte alması, aile içi kuralları eşlerin birlikte oluşturması bu aile yapısının daha eşitlikçi tutuma sahip olmasını açıklayabilir (Özgüven, 2009). Fakat bu çalışma bulgularının aksi yönde de bulgular literatürde mevcuttur. Yapılan bazı çalışmalarda aile tipi ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamıştır (Zeyneloğlu, 2008; Atış, 2010; Özcan, 2012; Türkmenoğlu, 2016; Gökçay, 2018).

Çalışma kapsamında eşlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe kadınların eşitlikçi tutum puanları da yükselmektedir. Kurşun (2016)' un yaptığı çalışmada da eş öğrenim düzeyi arttıkça bireylerin eşitlikçi tutum puanları da artmaktadır. Bu durum eğitim seviyesinin artması ile bireylerin yeni fikirleri kabul düzeylerinin artması ile birlikte, kadın ve erkeklere yönelik toplum tarafından oluşturulan toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyet kalıp yargıları azalacağından eşitlikçi tutumun artması beklenir.

Severek kendi isteği ile evlenen kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Literatüre bakıldığında bu çalışmadaki bulgulara benzer ve aksi biçimde bulgular olduğu görülmüştür. Geleneksel tutumu benimseyen bireylerin görücü usulü ile evlendiği, flört sonrası evlenen çiftlerin ise eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır (Kodan, 2013; Kamışlı, 2018). Severek kendi isteği ile evlenen bireylerde, eşlerin öncesinden birbirlerini tanımaları, bu süreçte toplumsal cinsiyet rol tutumlarını öğrenmeleri ve buna yönelik olarak evlenmeleri ile ilişkilendirilebilir.

Araştırma kapsamında çocuk sahibi olmayan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Kodan (2013)' ın evli bireylerde yaptığı çalışmada da, bu çalışma bulgularına paralel olarak çocuk sahibi olmayan bireylerin daha eşitlikçi role sahip oldukları elde edilmiştir.

Kararı eşim alır cevabını verenler ile birlikte karar veririz cevabını verenlerin puanları arasında fark olup, birlikte alırız cevabını veren kadınların puan ortalaması daha yüksektir. Birlikte karar alan eşlerde, kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddete uğramayan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Ataerkil yapı nedeniyle beklenen rollerin dışına çıkan kadınlara uygulanan şiddet eşitsizliği doğurur (Bükecik ve Özkan, 2017). Eşitlikçi tutuma sahip olan aile içerisinde bireylerin sağlıklı iletişim kurmaları, birlikte karar vermeleri gibi faktörler aile içerisinde uyumu sağlayacağından, şiddetin görülmesi beklenmez.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eğitim seviyeleri yükseldikçe evlilik uyumlarının arttığı saptanmıştır. Alanyazında da eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumunun arttığı görülmüştür (Güçlü Ergin 2008; Şendil ve Korkut 2008; Erişti 2010; Çelik ve Tümkiye 2012). Çakır (2008) ve Yıldız (2012) da lisans-lisansüstü eğitim düzeyindeki bireylerin evlilik uyumu puan ortalamasını en yüksek bulmuştur. Eğitim düzeyinin artışı kendine güveni, problem çözme becerisini, gelirin artması gibi birçok faktöre etki edebileceğinden dolayı evlilik uyumunu olumlu etkileyebilir.

Araştırma kapsamında çalışan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Tüfekçi Hoşgör (2013)' ün çalışmasında da bu çalışma bulgularına paralel biçimde sonuç elde edilmiştir. Çalışan ve çalışmayan gruplar arasında anlamlı fark bulunmayan çalışmalar da mevcuttur (Özaydınlık, 2014; Akpınar, 2016; Kahveci, 2016).

Çalışan kadınların eşleri ile birlikte eşit role sahip olmaları, aile ekonomisine katkı sağlamaları ve özgüvenlerinin artırabileceğinden, bu durumların evliliğe olumlu etki edebileceğinden dolayı evlilik uyumunu artırmış olabilir.

Gelir seviyesi yükseldikçe evlilik uyumunun arttığı saptanmıştır. Hoşgör (2013)'ün araştırmasında da gelir düzeyinin evlilik uyumunu artırdığı bulunmuştur. Öte yandan Erişti (2010)'de ekonomik durumları kötü olarak değerlendirilen bireylerin evlilik yaşantılarının da kötü olduğu bulgusunu saptamıştır. Diğer bazı çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Şendil ve Korkut 2008; Santrock 2014; Akpınar, 2016). Gelirin artışı ile evlilik uyumunun artışının sebebi, sosyal olanakları artırıp, maddi zorlukların oluşturduğu stresi azaltacağından dolayı kaynaklanabilir.

İlde yaşayan kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. İllerin gelişmişlik düzeyleri bireylere daha fazla sosyal olanak sunabileceği için yaşam doyumunu artırabilir. Bu durumda evlilik uyumunu artırabilir.

Çalışma kapsamında sosyal güvenceye sahip olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Bu durum sosyal güvenceye sahip olan kadınların kendilerine yönelik hizmet alabileceğinden, sosyal haklardan yararlanabileceğinden dolayı yaşam doyumunu artırabilir. Bu durumun da evlilik uyumunu artırdığı söylenebilir.

Çekirdek aile tipine sahip kadınların evlilik uyumları daha yüksek elde edilmiştir. Yalçın (2014)'nın yaptığı çalışmada da çekirdek aile tipine sahip olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma kapsamında üniversite ve üzeri eşlere sahip olan kadınların evlilik uyumları daha yüksek olarak bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada eğitim düzeyinin arttıkça evlilik uyumu puan ortalamasının arttığı bulunmuştur (Yıldız, 2012). Kadınların ve eşlerinin eğitim düzeylerinin artışı; kendine güveni, aralarındaki iletişimi, aile içi şiddet gibi birçok faktörü etkileyebileceğinden evlilik uyumunu olumlu olarak etkilediği düşünülebilir.

Severek kendi isteği ile evlenen kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda da bu çalışma bulgularına paralel yönde bulgu saptanmıştır (Güçlü Ergin, 2008; Şendil ve Korkut, 2008). Evlenme şekline göre evlilik uyumunun değişmesi, severek kendi isteği ile evlenenlerin öncesinde birbirlerini tanıma, anlama, birbirlerine uyum gibi durumları olumlu etkilemiş olabileceğinden kaynaklanabilir.

Eşi ile akrabalık ilişkisi olmayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Akraba evlilikleri geneksel aile tipinde daha çok görülebileceğinden, geleneklerin egemen olduğu aile tiplerinde de kadına söz hakkı verilmeyeceğinden dolayı evlilik uyumu düşük olmuş olabilir.

Araştırma kapsamında çocuk sahibi olmayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Şendil ve Korkut (2008) ile Çakmak Tolan (2015)'in araştırmalarında da bu çalışma bulgusu ile paralel biçimde sonuç saptanmıştır. Aksi yönde çalışmalar da literatürde mevcuttur. Bu çalışmalarda çocuk sayısının artmasının evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Çakır, 2008; Güçlü Ergin, 2008; Kublay, 2013). Çocuk yetiştirmek eşler arasındaki iletişimin ve paylaşımların azalmasına sebep olabilir. Ekonomik olarak da harcamaların artmasına neden olabileceğinden, çocuk sahibi olma evlilik uyumunu olumsuz etkileyebilir (Öztekin, 2012).

Ailede alınan kararlarda eşi ile birlikte karar alan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Eşlerin birlikte karar alması durumu, aralarındaki iletişimi ve paylaşımı artıracığından dolayı evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyebileceği düşünülebilir.

Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddete uğramayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda da görülmektedir ki eşler arasında şiddet görülmesi evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir (Huber ve Spitz 1983; Crossman ve ark., 1990; Davis ve Greenstein 2004; Mickelson ve ark. 2006; Yüksel ve Dağ 2013). Şiddet görmeyen kadınların aile yapılarında sağlıklı iletişimin olması, birlikte karar alma ve çözüm üretme gibi faktörlerin görülmesi beklendiğinden eşler arasındaki uyumu artırabileceği düşünülmektedir.

TCRTÖ' nün toplam puanı ve alt boyutları ile EUÖ arasında yapılan korelasyon analizlerine göre; TCRTÖ' nün kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü alt boyutları ve toplam puanı ile evlilik uyumu toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 17). TCRTÖ' nün eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutuyla evlilik uyumu toplam puanı arasında anlamlılık saptanmamıştır. Kaplan (2016)' ın çalışmasında da eşitlikçi cinsiyet rolünün bireylerin evlilik doyumlarını düşürdüğü elde edilmiştir. Fakat bu sonucun aksine literatürde eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutu ile evlilik uyumu arasında anlamlılık olan çalışmalar da mevcuttur (Wilson, 1982; Bowen ve Orthner, 1983; Yüksel ve Dağ, 2013; Akpınar,

2016). Daha demokratik ilişkiler içerisinde olan eşler, ev yaşamlarında, iş hayatlarında, sosyal yaşamlarında daha özgür olarak, uyum içerisinde bir evlilik yaşantısı sürdürebilirler. Bu durum da toplumu oluşturan aile yaşantısına pozitif etki ederek, toplum yapısını güçlendirebilir. Bu nedenle kadınların toplumsal cinsiyet tutumları saptanarak, bu tutumların evlilik uyumları üzerinde etkisinin belirlenmesi, halk sağlığı hemşirelerinin bu konuda farkındalıklarının artırılması ve kadınlara bu konuda eğitimlerin verilmesi, aile birliğinin daha kuvvetli olmasını ve eşlerin uyumlu bir evlilik sürmesini sağlayabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Araştırmaya katılan evli kadınların yaş ortalaması $34,8\pm 8,1$ yıl (Min-Mak=18-49), evlenme yaş ortalamaları ise $23,2\pm 4,4$ yıl (Min-Mak=14-43) olarak elde edilmiştir. Kadınların %34,9'u üniversite ve üzeri eğitim almış olup, %40,1'inin çalıştığı bulunmuştur (Tablo 2). Kadınların ilk evliliği olma oranı %96 olarak elde edilmiştir. Evlenme şeklinde ise severek kendi isteği ile evlenenlerin oranı %58,2 bulunmuştur (Tablo 4). Kadınların %86,9'unun çocuğunun olduğu, %52,1'sinin çocuklarının bakımı ile kendisinin ilgilendiği ve her iki cinsiyette okula gitmeli diyenlerin oranı %98,3'tür. Ev işlerinde kadına %48,5 oranında eşinin yardımcı olduğu belirlenmiştir. Aile içerisinde alınan kararlarda birlikte karar verme oranı %80,9 olarak bulunmuştur (Tablo 5). Evli kadınların evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddete uğrama oranı %17,6 olup; %32,4' ü eş tarafından şiddete uğradığı belirlenmiştir. Şiddete uğrayan kadınların %53,5' i ara sıra şiddete uğradığını ifade edilmiştir (Tablo 6).

Evli kadınların eşlerinin yaş ortalaması $38,4\pm 8,9$ yıl (Min-Mak=20-60), evlenme yaş ortalamaları ise $26,7\pm 4,6$ yıl (Min-Mak=16-49) olarak elde edilmiştir. Eşlerin %42,6'sı üniversite ve üzeri eğitim almış olup, %94,8'inin çalıştığı saptanmıştır (Tablo 3).

Üniversite ve üzeri mezunu olan kadınların diğer mezunlara, çalışan kadınların çalışmayanlara, gelir durumu fazla olan kadınların geliri giderine eşit ve az olanlara, ilde yaşayanların köy ve ilçede yaşayanlara, çekirdek aile tipinine sahip kadınların geniş aile tipine sahip olan kadınlara göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7).

Evlenme biçimine göre severek kendi isteği ile evlenen kadınların diğer evlenme şekillerine göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmüştür (Tablo 9).

Ailede alınan kararlarda, eşi ile birlikte karar alan kadınların daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 10).

Evliliğinde aile ya da eş tarafından şiddete uğramayan kadınların, şiddete uğrayan kadınlara göre daha fazla eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 11).

Eğitim düzeyi yüksek, çalışan, geliri giderinden fazla olan, sosyal güvenceye sahip ilde yaşayan kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 12).

Severek kendi isteği ile evlenen ve eşi ile akrabalık durumu olmayan kadınların evlilik uyumları diğer durumlara göre daha yüksek saptanmıştır (Tablo 14).

Evliliğinde aile ya da eşi tarafından şiddete uğramayan kadınların evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 16).

Çalışmanın sonucunda kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları grlmştir. Toplumsal cinsiyet tutum leği alt boyutları olan; kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rolleri arttıkça evlilik uyumlarının arttığı bulunmuştur.

6.2.neriler

Sağlık kurumlarında tüm bireylerde ve sağlık personellerinde toplumsal cinsiyet ve evlilik uyumunun artırılmasına yönelik farkındalığının oluşturulması için konferans, sempozyum ve eğitimler düzenlenebilir.

Eğitim düzeyi niversite ve üzeri olanların evlilik uyumları daha yüksek bulunduğundan, bireylerin eğitim seviyelerini yükseltmek için çalışmalar yapılabilir.

Severek kendi isteği ile evlenen kadınların evlilik uyumları yüksek olduğundan bu evlenme biçimi teşvik edilebilir.

Bireylerin ve sağlık personelinin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının kırılması için farkındalık çalışmaları yapması desteklenebilir.

Halk sağlığı hemşireleri toplumsal cinsiyet farklılıklarını saptamaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Halk sağlığı hemşirelerine yönelik toplumsal cinsiyet ve evlilik uyumunu artırmaya yönelik farkındalık ve eğitim çalışmaları yapılabilir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların evlilik uyumunu nasıl etkilediğine ilişkin nitel araştırmalar yapılabilir.

lke genelinde farklı bölge ve kurumlarda sadece kadınlara yönelik değil tüm bireyleri kapsayacak şekilde çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Altun D. Toplumsal Cinsiyet Farklı Disiplinlerden Yaklaşımlar. 1. Baskı, Ankara, Nika Yayınevi. 2017: 52-53.
- Apple MW. Official Knowledge: Democratic Education in a Conservative Age, 3rd Edition, Routledge, 2014:114-125.
- Akın A, Demirel S. Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkisi. Cumhuriyet Üniv Tıp Fak Derg 2003;25(4):73-82.
- Akın A. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve sağlık. Toplum Hekimliği Bülteni 2007;26(2):1-4.
- Arıcı F. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2011: 85-92.
- Akpınar B. Evli çiftlerin evlilik uyumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi, 2016:51-68.
- Akgül Gök F, İl S. Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları 2017: 10(54):526-530.
- Butler J. Cinsiyet Belası. 5. Baskı, İstanbul, Metis Yayınları. 2016: 52-53.
- Burt K, Scott J. Parent and Adolescent Gender Role Attitudes in 1990's Great Britain, Sex Roles 2002: 46 (7/8): 240-244.
- Bandura A. Social learning theory. Englewood Cliffs: Printice- Hall, inc 1977: 18.
- Bakırcıoğlu R. Ansiklopedik Psikoloji Sözcüğü. 1. Baskı, Ankara, Anı Yayıncılık. 2012 : 20-26.
- Baran A. Türkiye’de aile içi iletişim ve ilişkiler üzerine bir model denemesi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları enstitüsü, 2004: 5992 (1): 31-41.
- Byers GL. Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individual in longterm relationships. J Sex Res 2005;42(2):113-118.
- Bowen GL, Orthner DK. Sex-role congruency and marital quality. Journal of Marriage and The Family 1983;45:223-230.
- Bükecik E, Özkan B. Kadına yönelik şiddet: toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığına etkisi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2018;3(2):33-37.

- Canatan K. Aile Sosyolojisi. 3. Baskı, İstanbul, Açılım Kitap. 2013:55-59.
- Crossman RK, Stith SM, Bender MM. Sex role egalitarianism and marital violence. *Sex role* 1990:22:293-304.
- Coskun A, Özdilek R. Gender inequality: reflections on the nurse's role in women's health. *Journal of Education and Research in Nursing* 2012:9(3):30-35.
- Çelik A, Pasinlioğlu T, Tan G, Koyuncu H. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *F.N.Hem. Dergisi* 2013:21(3):181-186.
- Çağlar N. Yazılı basında toplumsal cinsiyet temsilleri. Kuruoğlu H, Aydın B.Editörler, *Toplumsal Cinsiyet ve Medya*, 1. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık.2014:68-71.
- Çarıkçı İ, Avşar N. Kamu kesimi yöneticilerinde cinsiyet rolü algılamalarının aile dostu düzenleme ve politikalarına etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi* 2005:3:65-78.
- Çetinkaya B. Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk. 5. Baskı, Ankara, Pegeme Akademi Yayınevi 2018: 30-53.
- Çelik M, Tümkaya S. Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 2012:13(1):223-238.
- Çavdar D. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi*, 2013:140-145.
- Çakır S. Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi*, 2008: 57-60.
- Çakmak Tolun Ö. Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya, Doktora Tezi*, 2015:71-81.
- Demirgöz Bal M.Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi* 2014:1(1):15-28.
- Demirbilek S. Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Finans Politik Ekonomik Yorumlar* 2007: 44(511):13-14.
- Duffy J, Warren K, Walsh W. Classroom interactions: gender of teacher,gender Ofstudent and classroom subject *Sex Roles* 2001:45:579-593.
- Dökmen ZY. Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar. 8. Baskı, İstanbul Remzi Kitabevi. 2017: 20-40.

- Davis SN, Greenstein TN. Cross-national variations in the division of household Labor. *J Marriage Fam* 2004;66:1260-71.
- Ecevit Y. Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi. 1. Baskı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Web-Ofset. 2011: 3-5.
- Ersoy E. Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2009: 19(2):220-228.
- Erzurum F. Televizyonda toplumsal cinsiyet temsilleri. Kuruoğlu H, Aydın B.Editörler, *Toplumsal Cinsiyet ve Medya*, 1. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık. 2014:97-105.
- Esen Y, Bağlı MT. İlköğretim ders kitaplarındaki kadın ve erkek resimlerine ilişkin bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2002;3(1-2): 143-145.
- Erbek E, Bestepe E, Akar H, Eradamlar N, Alpkan RL. Evlilik uyumu. *Düşünen Adam* 2005: 18(1):39-47.
- Erzeybek B. Anne babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri tutumları. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2015: 20-58.
- Erişti A. Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Yüksek Lisans Tezi, 2010: 20-35.
- Fışıloğlu H. Lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Türk Psikol. Derg.* 1992;7(28):16-24.
- Günay G, Bener Ö. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi* 2005:157-171.
- Gökkaya VB. The reason of families for being a protecting family (Sample of Sivas). *J Hum Sci* 2014;11(1):603-620.
- Güçlü Ergin N. Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması Yüksek Lisans Tezi, 2008: 77-109.
- Gökçay G. Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars, Yüksek Lisans Tezi, 2018: 30-49.
- Huber J, Spitze GD. Sex stratification: children housework and jobs. Academic Press 1983: 29-38.
- Kamışlı E. Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, 2018:47-51.

- Kunda Z. Social cognition: making sense of people. MIT Press 1999: 79-85.
- Kırbaşoğlu Kılıç L, Eyüp B. İlköğretim türkçe ders kitaplarında ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2011:2(3): 129-134.
- Koydemir S, Selışık ES, Tezer E. Evlilik uyumu ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişki. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2005:3(23):65-75
- Kodan S. Evli bireylerin evlilik kalitesi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Yüksek Lisans Tezi, 2013: 66-87.
- Kılıçaslan S, Işık T. Toplumsal Cinsiyet ve Efsaneden Gerçeğe Türkiye’de Kadın 1. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, 2016:5-16.
- Kaplan K. Evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların, evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisinin incelenmesi. Beykent Ünivertesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, 2016: 101-118.
- Kurşun E. Samsun Halk Sağlığı Müdürlüğü’nde çalışan personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Samsun, Yüksek Lisans Tezi. 2016: 58-68.
- Kahveci GA. Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Yüksek Lisans Tezi. 2016: 64-71.
- Kublay D. Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Yüksek Lisans Tezi. 2013:54-64.
- Lindsey LL. Gender Roles: A Sociological Perspective. 6th ed. , London, Taylor Francis Group. 2015: 203-214.
- Laumann EO, Gagnon JH, Michael RT, Michaels S.Chicago, University of Chicago. 1994: 257-261.
- Mickelson KD, Claffey ST, Williams SL. The moderating role of gender and gender role attitudes on the link between spousal support and marital quality Sex Roles 2006: 55:73-82.
- Martinez P, Carrasco MJ, Aza G, Blanco A, Espinar I. Family gender role and guilt in spanish dual-earner families. Sex Roles 2011: 65:813-826.
- Öncel S. Aile danışmanlığı ve hemşirelik. Kuşuoğlu S, Demirbağ BC. Editörler, Aile Temelli Sağlık Yaklaşımları, 1. Baskı, Ankara, Akademisyen Kitabevi. 2015: 433.

- Özgüven İE. Evlilik ve Aile Terapisi. 4. Baskı. Pdrem Yayınları 2009: 127-131.
- Özüğurlu K. Evlilik Raporu. 5. Baskı, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi. 2013: 54-68.
- Özcan Ö. Toplumsal cinsiyet eğitiminin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarına etkisi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kayseri, Doktora Tezi, 2012:54-58.
- Özaydınlık Ş. Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, 2014: 44-48.
- Öztürk Y. Pap smear testi yaptırmamış kadınların bu teste yönelik farkındalıklarının ve testi yaptırmama nedenlerinin değerlendirilmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Öztekin ÖE. Eş seçiminde ve evlilik uyumunda bağlanmanın rolü. Solmuş T. Editör, Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi, 2. Baskı, İstanbul, Sistem Yayıncılık. 2012: 319-326.
- Powell GN, Greenhaus JH. Sex, gender and decisions at the family work interface Journal of Management 2010:36(4):1011-1039.
- Saraç S. Toplumsal cinsiyet ve kadın. Gültekin L, Güneş G, Ertung C, Şimşek A. Editörler, Toplumsal Cinsiyet ve Yanılsamaları, 1. Baskı, Ankara, Atılım Üniversitesi Yayınları. 2013:27-31.
- Sayılan F. Toplumsal cinsiyet ve eğitim 2012:13-19.
- Santrock JW. Yaşam boyu gelişim, 1. Basım, Ankara, Nobel Kitabevi. 2014:446
- Sezen L. Türkiye’de evlenme biçimleri. Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi 2005:11: 185-194.
- Şendil G, Korkut Y. Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. Psikoloji Çalışmaları, 2008, 15-34.
- Terzioğlu F, Taşkın L. Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. Cumhuriyet Univ Hemşire YO Derg 2008: 12(2): 62-67.
- Tutarel Kışlak Ş, Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. 3 P Psikoloji, Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi 1999: 7(1): 50-57.
- Tutarel Kışlak Ş, Göztepe I. Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 3(2), DOI: 10.1501/sbeder_0000000044,2012.

- Türkmenoğlu MD. Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, Yüksek Lisans Tezi, 2016:35-4.
- Tüfekçi Hoşgör E. Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Yüksek Lisans Tezi. 2013:30-42.
- Uluyağcı C, Yılmaz A. Televizyon reklamlarında çocuğa ilişkin toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri, Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi,2007:6:141-157.
- Uzun Z, Erdem S, Güç K, Şafak Uzun A, Erdem E. Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma, J Hum Sci, 14(1), DOI: 10.14687/jhs.v14i1.4354, 2017.
- Wood E, Desmarais S, Gugula S. The impact of parenting experience on gender stereotyped toy play of children. Sex Roles, 2002:47(1/2):39-49.
- Wolffensperger J, Engendered structure, giddens and the conceptualization of gender. Davis K, Leijenaar M, Oldersma J. Editors. The Gender of Power London, Sage Publ. Ltd., 1991.
- Williams DG. Gender marriage and psychoosocial well-being. J Fam Issues, 1998:9(4), 452-468.
- Wilson GD. Feminism and marital dissatisfaction. Personality and Individual Differences 1982: 34-57.
- Yılmaz SA. Kadın hareketinde yeni bir ivme: toplumsal cinsiyet adaleti. Turkish Policy Quarterly, 2015:107-110.
- Yelsma P, Athappily K. Marital satisfaction and communication practices comparisons among indian and american couples. J Comp Fam Stud 1988:19:37-54.
- Yavuzer H. Aile ilişkileri ve çocuk. Yavuzer H. Editör, Evlilik Okulu, 11. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi. 2015:164-171.
- Yalçın H. Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi 2014:3:250-261.
- Yılmazçoban M. Evlilikte çiftleri etkileyen unsurlar ve arkadaşlık ilkeleri. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011:1:178-195.
- Yüksel Ö, Dağ İ. Kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: stresle baş etme biçimleri ve toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolleri. Türk Psikiyatri Derg 2013:26:1818.

- Yılmaz MF. Erişkin evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rolü ile cinsel doyumun ilişkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi. 2014: 36-47.
- Yaşar B. Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın sağlığı hemşireliği açısından değerlendirilmesi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin, Yüksek Lisans Tezi. 2011: 41-49.
- Yıldız Y. İlişkiye ilişkin inançların evlilik uyumunu yordaması, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla, Yüksek Lisans Tezi. 2012:49-54
- Yıldız E. Kronik psikiyatri hastalarına bakım verenlerin bakım yükleri ve baş etme düzeylerinin belirlenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Yağan Güder S, Alabay E. 3-6 yaş arasındaki çocukların oyuncak tercihlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 2016: 17(2):91-111.
- Xu X, Lai SC. Gender ideologies marital roles and marital quality in taiwan. J Fam Issues 2004: 25 (3): 18-54.
- Zeyneloğlu S. Ankara’ da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi. 2008: 46-60.

EKLER

Ek-1 Tanıtım Formu

Sayın katılımcılar; Bu anket çalışması, evli kadınların toplumsal cinsiyet rol tutumları ile evlilik uyumu durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır.

Katkılarınız için teşekkür ederiz...

Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi

1. Yaşınız

2. Eğitim durumunuz:

1) Okuryazar değil 2) Okur yazar 3) İlköğretim 4) Lise 5) Üniversite
ve üzeri

3. Çalışma Durumunuz: 1) Çalışıyor () 2) Çalışmıyor

4. Aylık gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

1) Gelirimiz giderimizden fazla 2) Gelirimiz giderimize eşit 3) Gelirimiz
giderimizden az

5. En uzun süre yaşadığınız yer neresidir? 1) İl 2) İlçe 3) Köy

6. Sosyal güvenceniz var mı? 1) Var 2) Yok

7. Aile tipiniz: 1) Çekirdek aile 2) Geniş aile

8. Evlenme yaşıınız :

9. Kaç yıllık evlisiniz :

10. İlk evliliğiniz mi: 1) Evet 2) Hayır

11. Evlenme şekliniz nasıldı:

1) Görücü usulü, kendi isteğimle 2) Görücü usulü, ailemin isteğiyle
3) Severek kendi isteğimle 4) Diğer

Ek-1 Tanıtım Formu (devamı)

12. Çocuğunuz var mı: 1) Evet 2) Hayır

13. Cevabınız evetse kaç tane çocuğunuz var:

14. Eşinizin yaşı :

15. Eşinizin eğitim durumu:

1)Okur yazar 2)Okuryazar değil 3) İlköğretim 4) Lise 5) Üniversite ve üzeri

16. Eşinizin çalışma durumu : 1) Çalışıyor () 2) Çalışmıyor

17. Evlendiğinizde eşiniz kaç yaşındaydı:

18. Eşinizle akrabalığınız var mı: 1) Evet (neyiniz olur) 2) Hayır

19. Sizce hangi cinsiyetteki bireyler okula gitmeli:

1) Kız 2) Erkek 3) Her ikisi de

20. Nedenini açıkla mısınız:

21. Evde çocukların bakımıyla kim ilgilenir:

1) Ben 2) Eşimle birlikte 3) Bakıcı- Kreş 4) Diğer

22. Ev işlerinde size yardımcı olan kimler var?

1)Eşim 2)Paralı yardımcı 3) Aile içinde 4)Diğer

23. Ailede alınan kararlarda kimin söz hakkı vardır?

1) Eşim alır 2) Ben alırım 3)Birlikte karar veririz

24. Evliliğinizde eşiniz ya da ailesi tarafından şiddete uğradınız mı?

1)Evet (Kim) 2) Hayır

25. Cevabınız evet ise kaç kez şiddete uğradınız (Sıklık)

1) Nadiren 2)Ara sıra 3) Sık sık 4) Her zaman

Ek-1 Tanıtım Formu (devamı)

26. Ne tip şiddete uğradınız?

- 1) Fiziksel şiddet 2) Psikolojik şiddet 3) Ekonomik şiddet
4) Cinsel şiddet 5) Sözel şiddet

Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği

Bu ölçekteki cümleler, **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse.....“**Kesinlikle Katılmıyorum**”

uygun değilse.....“**Katılmıyorum**”

karar veremiyor iseniz.....“**Kararsızım**”

uygunsa“**Katılıyorum**”

tamamen uygunsa..... “**Tamamen Katılıyorum**”

Cümlenin karşısındaki yerlere çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Katılımınız için teşekkür ederim.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					

Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (devamı)

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					

Ek-2 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (devamı)

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Ek-3 Evlilik Uyum Ölçeği

Bu ölçeğin amacı, evlilik uyum düzeyinizi ortaya çıkartmaktır. Bu nedenle her bir maddeyi dikkatlice okuyup, samimi bir şekilde cevap vermeniz değerlendirme açısından önemlidir. Sizin veya arkadaşlarınızın davranışlarının sıklık derecesini belirleyen cevap şıkkının altındaki boşluğu işaretleyiniz. Bu bir sınav değildir. Doğru ve yanlış cevap yoktur.

Cümlelerin karşısındaki yerlere çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız**.

Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız.

0 1 2 3 4 5 6

Çok Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

*Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.*

Her zaman
anlaşırız

Hemen her
zaman
anlaşırız

Ara sıra
anlaşamadığımız
olur

Sıklıkla
anlaşamayız

Hemen her
zaman
anlaşamayız

Her zaman
anlaşamayız

2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış)	()	()	()	()	()	()
8. Yaşam felsefesi	()	()	()	()	()	()
9. Eşin akrabalarıyla anlaşma	()	()	()	()	()	()

Ek-3 Evlilik Uyum Ölçeği (devamı)

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

() Erkeğin susması ile () Kadının susması ile () Karşılıklı tavizlerle anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

() Hepsini () Bazılarını () Çok azını () Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerin hangisini tercih edersiniz?

() Dışarıda bir şeyler yapmayı () Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

() Dışarıda bir şeyler yapmayı () Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

() Sık sık () Arada sırada () Çok seyrek () Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

() Aynı kişiyle evlenirdiniz () Farklı bir kişiyle evlenirdiniz () Hiç evlenmezsiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

() Hemen hemen hiçbir zaman () Nadiren () Çoğu konuda () Her konuda

Ek-4 Etik Kurul Raporu

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
19.06.2017	6	2017/ 158

KARAR NO:
2017 – 158

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Birsen ALTAY' ın danışmanlığında Didar KARAKAŞ tarafından yapılacak olan "Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışması okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Birsen ALTAY' ın danışmanlığında Didar KARAKAŞ tarafından yapılacak olan "Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

Ek- 5 Kurum İzni

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
Halk Sağlığı Müdürlüğü

Sayı : 82427230-806.01.03
Konu : Didar KARAKAŞ
(Yüksek Lisans Tezi)

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Didar KARAKAŞ'ın "Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi" konulu tezi ile ilgili anket çalışması yapmak için başvuruda bulunmuştur. Konuya ilişkin olarak, 26.07.2017 tarihinde yapılan "İlimizdeki Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Alanında Yapılacak Olan Araştırma İzin Taleplerini Değerlendirme Komisyonu" toplantısında ilgili talep değerlendirilmiş olup, çalışmanın yapılması için alınan 02.08.2017 tarih ve T.525 sayılı Valilik Oluru ekte sunulmuştur. Yazının Üniversiteniz yüksek lisans öğrencisi Didar KARAKAŞ'a tebliğ edilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır.
Dr. Mustafa KASAPOĞLU
Halk Sağlığı Müdürü

Ek:
Valilik Oluru

Valilik Mahallesi H.E. Yıl Bulvarı No: 232 Etiler/ SAMSUN

Faks No: 0362 3350054

e-Posta: icene@sgsaglik.gov.tr E-Adresi: Samsun ÇAKIR

Dizinin elektronik imzalı suretine <http://e-beyaz.saglik.gov.tr> adresinden 6296/2008-1/4606-01/04/07/06/5483 ile ulanarak ulaşılabılır.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imzalı olarak imzalanmıştır.

Bilgi için: ŞENNUR ÇANTIR

Uyvan: ERB

Telefon No: (0362) 279 06 40

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
Halk Sağlığı Müdürlüğü

SAMSUN HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ SAMSUN VALİLİĞİ
Halk Sağlığı Müdürlüğü

Sayı : 82427230-806.01.03
Konu : Didar KARAKAŞ
(Yüksek Lisans Tezi)

VALİLİK MAKAMINA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Didar KARAKAŞ'ın "Evlilik Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi" konulu tezi ile ilgili anket çalışması yapmak istemektedir.

Didar KARAKAŞ 'ın bilimsel çalışması, çalışma sonuçlarının Müdürlüğümüze bildirilmesi kuydiyle;

Olurlarınıza arz ederim.

e-İmzalıdır
Dr. Mustafa KASAPOĞLU
Halk Sağlığı Müdürü

OLUR

.../.../2017

e-İmzalıdır.

Hasan ÖZTÜRK
Vali Yardımcısı

Ek:

- 1-Etik Kurul Onayı (1 Sayfa)
- 2-Başvuru Formu (6 Sayfa)
- 3-Anket (7 Sayfa)
- 4-Özgeçmiş Formu (1 Sayfa)

Adalet Mahallesi 100. Yıl Bulvarı No: 237 İktisat / SAMSUN
Faks No: 03622490034
e-Posta: samsun.cancer@sağlik.gov.tr İnt Adresi: Şenur CANER

Bilgi için: ŞENUR CANER
Unvan: EBE
Telefon No: (0362) 219 00 40

Evcil elektronik imza ile gönderilen belge sağık.gov.tr adresinden 03622490034-0362-4362-4362-03622490034 koda ile onaylanabilir.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre geçerli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Ek-6 Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeği (TCRTÖ) İzni

DİDAR KARAKAŞ <karakasdidar@gmail.com>

Alıcı: simge ▾

Sayın Doç. Dr. SİMGE ZEYNELOĞLU;

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktayım .Halk sağlığı hemşireliğinde yüksek lisans tez dönemindeyim.

Tezimde sizin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız, Toplumsal cinsiyet rol tutum ölçeği anketini ve değerlendirme bölümünü kullanmak için izninizi talep ediyorum.

Çok teşekkür ederim.
İyi çalışmalar Hocam....

Simge DEMIREL <simge@hacettepe.edu.tr>

Alıcı: ben ▾

Merhaba ölçeğe ilişkin bilgiler ektedir. iyi çalışmalar

Ek-7 Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) İzni

DİDAR KARAKAŞ <karakasdidar@gmail.com>

Alıcı: sennurkislak ▾

Sayın Prof. Dr. Şennur TUTAREL KIŞLAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktayım. Halk sağlığı hemşireliğinde yüksek lisans tez dönemindeyim.

Tezimde sizin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız, Evlilikte uyum ölçeği anketini ve değerlendirme bölümünü kullanmak için izninizi talep ediyorum.

Çok teşekkür ederim.
İyi çalışmalar Hocam...

sennur tk <sennurkislak@hotmail.com>

Alıcı: ben ▾

Merhaba,

Ekte EUÖ ve ilgili makale yer alıyor. Puanlama için makalenin tümünü dikkatle okumanız gerekir.

Kolay gelsin.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Didar KARAKAŞ

Doğum Yeri: Üzümlü / Erzincan

Doğum Tarihi: 24.04.1989

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Eğitim Durumu:

Erzincan Üniversitesi /Sağlık Yüksekokulu/ Hemşirelik Bölümü

Çalıştığı Kurum/ Kurumlar ve Yıl:

Gürgentepe İlçe Devlet Hastanesi, 2014 - 2015

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, 2016 - Devam Ediyor

E-posta: karakasdidar@gmail.com